

TRAFALGAR

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

ΤΟΜΟΣ Γ' ΤΕΥΧΟΣ 29^{ΟΝ}

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1912

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΛΕΠΤΑ 80

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1912

ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ὑπὸ Κ. Γκράικου.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ: Ὁθων Γκράινερ, μετάφρ. ὑπὸ Θ. Κρ. Σελ. 163	
ΝΥΧΤΕΡΙΑ, ποιήμα, ὑπὸ Χάρη Ἐπαχτίτη	148
ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΑ, ανέκδοτον διήγημα, ὑπὸ Ἄλεξάνδρου Παπαδιαμάντη	149
ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΑΝΑΛΥΣΙΣ, μετάφρ. ὑπὸ Θεοδώρου Ράικ	154
ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΣΤΙΧΟΥΣ, Ὁσκάρ Οδάιλδ. Ὁ Καλλιτέχνης. Ὁ Μαθητής. (Μετάφρασις, ὑπὸ Ἀθανασίου Μίχα)	159
ΑΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ, ὑπὸ Γερ. Βώκου	160
ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ, πολεμικὸν διήγημα τοῦ Τολστόϊ, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ), ὑπὸ Ἡρ. Ν. Ἀποστολίδη	164
ΤΑ ΔΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ: Ἐπιστολαὶ ἐνὸς Ἀθηναίου, ὑπὸ Ἀγνώστου. — Τὸ Θέατρον. — Ἡ Ποίησις: Μεσημέρι. Γιά τὸν Τρύγο, ὑπὸ Ἀγγέλου Σιβύλλα. — Ἡ Ζωγραφικὴ. — Μικρὰ Ταξείδια: Μία παλαιὰ δόξα, ὑπὸ Θ. Κριεζή. — Μικρὰ διηγήματα: Ἡ Μαύρη κηλὶς, ὑπὸ Ἀγγελικῆς Κ. Μαγκάκη. — Ἀπὸ τὸ Μόναχον ὑπὸ Ἀθ. Μίχα. — Ἡ Ζωή: Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τῆς Στοκχόλμης. — Ὁ Θάνατος τοῦ Μικάδο Μού- τσο-Χίτο. — Ὁ νέος Μικάδος. — Ἐλένη Σ. Λάμαρη. — Ἰούλιος Ρικόρδη. Ἡ ἐκθεσις σπηροτροφίας καὶ μεταξουργίας. — Ἡ ἐν Τουρκίᾳ κατάστασις. — Ἡ πρώτη τριχωμία μας.	
ΕΙΚΟΝΕΣ: Κορίτσι (παστέλ), ὑπὸ Ὁθωνος Γκράινερ. — Ὁθων Γκράινερ. — Ῥωμαία. — Διάβολος, Εὔα καὶ Ἀμαρτία, ὑπὸ Ὁθωνος Γκράινερ. — Σκίτσα Σίντιγκ. — Ἀίνρικ Ἴφεν, Βιέρστεν Βιόρστον, Βαλκὺρη ὑπὸ Στεφάνου Σίντιγκ. — Ἡ κρήνη Μοροζίνη εἰς τὰ Χανιά, (ὅπως ἦτο μὲ τὸ περιστύλιον τῶν Τούρκων). — Ἡ κρήνη Μοροζίνη εἰς τὰ Χανιά, (ὅπως εἶνε τώρα καταδαφι- σθέντος τοῦ περιστυλίου). — Τὸ Στάδιον τῆς Στοκχόλμης. — Ἰούλιος Ρικόρδη.	
ΑΓΓΕΛΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ.	

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ		ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἐτησίᾳ Δρ. 8	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἐτησίᾳ Φρ. 10
			Ἐξάμηνος > 5		

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» ἐκδίδεται κατὰ μῆνα.

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται. Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφήν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν διευθυντὴν καὶ ἰδιοκτήτην τοῦ **Καλλιτέχνη** κ. ΓΕΡ. ΒΩΚΟΝ, Ἀθήνας, ὁδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς 50.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους λεπτὰ 80. Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ κίβσκια. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις εἰς τὰ ὑποπρακτορεῖα τῶν ἐφημεριδῶν.

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» δημοσιεύει ἀγγελίας πρὸς δραχ. 30 τὴν σελίδα καὶ ἀναλόγως διὰ μικρότερον χῶρον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ & ΜΠΑΡΤ

ΑΘΗΝΑΙ. — ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΔΩΡΕΑΝ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 60.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: *Ἐν Ἑλλάδι:* Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλω, Λαρίσση, Ἀργινίω καὶ Καρδίτῃ. — *Ἐν Κρήτῃ:* Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείω καὶ Ρεθύμνω. — *Ἐν Τουρκίᾳ:* Ἐν Κωνσταντινουπόλει (ὑποκατάστημα ἐν Γαλατῇ μετὰ πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), Ἄμισσῳ, Τραπεζοῦντι, Κερασοῦντι, Πάφρω, Σμύρῃ, Χίω, Μερσίῃ, Ἀδάνοις, Ταρσῳ, Θεσσαλονίκῃ, Σέρραις, Καβάλλῃ, Ξάνθῃ καὶ Ἰωαννίνοις. — *Ἐν Αἰγύπτῳ:* Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μιδάν), Καῖρω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μουσού), Ζαγαζίκ, Μανσούρα, Μίτ - Γκάμρ, Τάντα καὶ Μπενι - Σουέφ. — *Ἐν Λονδίῳ:* (No 22, Fenchurch Street). — *Ἐν Ἀμβούργῳ:* (Domhof, Mönckeberg Strasse 18). — *Ἐν Λεμεσῳ* (Κύπρου). — *Ἐν Λιμένι - Βαθέος* (Σάμου) *Χαρτούμ* καὶ ἐν *Λιμένι Σουδάν* (Σουδάν).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Σ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ, Πρόεδρος

ΙΩ. ΜΠΟΤΑΣΗΣ, Ἀντιπρόεδρος

Κ. ΒΕΡΟΥΓΚ

ΕΜΜ. Α. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΒΑΡΩΝΟΣ ΔΕ ΝΕΦΔΙΖ

Ε. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

ΕΜΜ. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ

Α. ΖΑΡΙΦΗΣ

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΔΕ ΡΕΒΕΡΣΩ

Ι. ΗΛΙΑΣΚΟΣ

ΜΙΧ. ΣΑΛΒΑΓΟΣ

Α. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΟΝ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Γενικός Διευθυντής ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ Κ. ΜΑΤΣΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ: ΑΘΗΝΑΪΚΗ—ATHENOCLES

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων, παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς. Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τε τῇ ἐσωτερικῇ καὶ τῇ ἐξωτερικῇ. Ἀνοίγει τρέχοντας λογαριασμούς, ἡγγυημένους, δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦ διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσόν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦ.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἰνε ἀποδοτέαι: εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπέζης ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τότε πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.

Ταμειυτήριον, μὲ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν, λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
ΑΡΙΘ. 215

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Οδὸς Γ' Σεπτεμβρίου ἀρ. 27

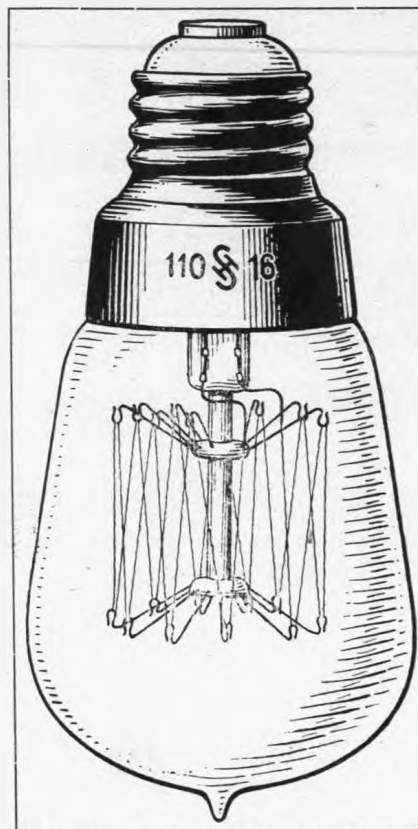
Τηλ. διεύθυνσις
ΤΕΧΝΗ-ΑΘΗΝΑΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΕΩΣ (Calorifère)

- Ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐγκατάστασιν κεντρικῶν θερμάνσεων μετὰ ἐγγυήσεως τῆς ἀποδόσεως ὁλοκλήρων οἰκοδομῶν, ξενοδοχείων, ἐπιπέλων, μεγάρων, δημοσίων καταστημάτων, νοσοκομείων, Τραπεζῶν, Συλλόγων κλπ.
- Ἐκπόνουσι σχεδίων καὶ προϋπολογισμῶν δωρεάν.
- Πλέον τῶν 50 τοιοῦτων ἐγκαταστάσεων ἐν λειτουργίᾳ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ ἑξῆς: Ἀνάκτορα πρίγκηπος Νικολάου. — Ἐθνικὴ Τράπεζα κεντρικῶν καὶ ἐν Λαρίσση. — Τράπεζα Ἀνατολῆς, ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. — Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. — Δαϊκὴ Τράπεζα. — Ξενοδοχείον Ἀκταῖον καὶ Palace. — Πτωχοκομειὸν Ἀθηνῶν. — Νοσοκομειὸν μεταδοτικῶν νοσημάτων Α. Συγγροῦ. — Αἰγινήτειον κλπ. ἰδιωτικὰς κατοικίας.
- Ἀπειράριθμα εὐχαριστήρια, οὐσιαστικά.
- Διαρκῆς παρακαταθήκη ὄλων τῶν ἀπαιτουμένων ὑλικῶν θερμάνσεως μόνον ἀ ποιότητος καὶ ἀναγνωρισμένης σιτερότητος, συνεπῶς ταχυτάτη προθεσμία παραδόσεως.
- Διὰ πᾶσαν συμπληρωματικὴν πληροφορίαν ἀπευθυνθήτω πρὸς τὴν

Τεχνικὴν Ἑταιρίαν

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ καὶ Σία, Μηχανικοὶ
ἐν Ἀθήναις οδὸς Γ' Σεπτεμβρίου ἀρ. 27

ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ TANTAL

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ

ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ: Συστήματος Ἀμερικανικοῦ τῶν τελειοτέρων συστημάτων, ἡγγυημένης λειτουργίας, καὶ ἀντοχῆς, ρυθμίζουσαι τὴν θερμότητα κατὰ βούλησιν, ἀπὸ δεκαετίας εἰσαχθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι. Διαρκῆς παρακαταθήκη εἰς πλουσίαν συλλογὴν.

ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ: Τῶν τελευταίων συστημάτων (ἀνοικτοῦ συστήματος).

ΛΟΥΤΗΡΕΣ: Χυτοσιδηροὶ ἐσμαλτωμένοι μετὰ πορσελάνης.

TANTAL: Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας ἐκ μετάλλου Tantal 70 ¹/₁₀ οἰκονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἄπαντα τὰ ἐξαρτήματα ἡλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων, Τηλέφωνα, Ἀνεμιστήρες, Εἶδη Ἀεριοφωτος, Πυρόσβεστρα κτλ. κτλ.

ΜΕΓΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ο "ΑΤΛΑΣ,"

Τὸ μεγαλύτερον Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀμερικῆς, τὸ πλουσιώ-
τερον εἰς ποικιλίαν Ἑλληνικὸν Βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κόσμου.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΑΤΛΑΣ

25 Madisson St. New York

EST. 1892

LEKAS AND DRIVAS

IMPORTERS OF

ORIENTAL PRODUCT

17 ROOSEVELT ST.

NEW YORK

TELEPHONE 1464 WORTH

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΥΡΑ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ Α', Β' ΚΑΙ Γ' ΘΕΣΕΩΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΑΤΜΟΠΛΑΙΑ

Ἀγοράζομεν καὶ πωλοῦμεν Ἑλληνικὰ καὶ ξένα χρήματα. Διατηροῦμεν Ξενο-
δοχεῖον ὕπνου καὶ φαγητοῦ διὰ τοὺς ἐπιβάτας καὶ ἀμίξια διὰ τὰς ἀποσκευάς.

Γράψατε. Ἐπιστολαὶ ἀπαντῶνται ἀθημερόν.

Booras Bros

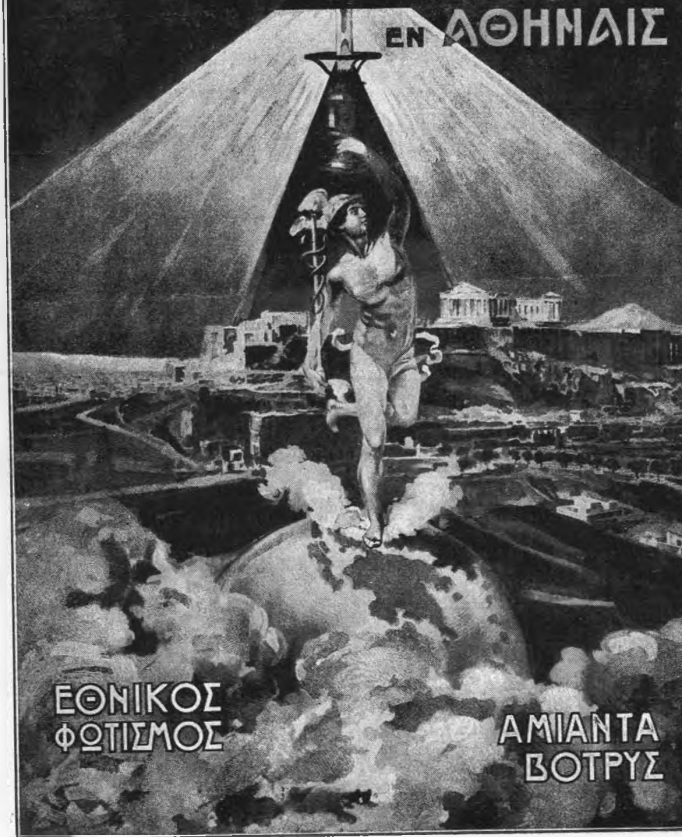
5 Battery Place & 4 Greenwich St.,

New York.

Δύο τηλέφωνα ἡμέραν καὶ νύκτα: 4115 καὶ 4116 Rector.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ Σ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ
ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ΑΜΙΑΝΤΑ
ΒΟΤΡΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Μεταχειρίζεσθε τὸν Ἑθνικὸν μας φωτι-
σμόν δι' οἰνοπνεύματος ἐκ σταφίδος. Ἔναι
ὁ διανγέστερος καὶ ὁ οἰκονομικώτερος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΑΜΙΑΝΤΩΝ

Ζητεῖτε πάντοτε τὰ παρὰ τῆς Ἑταιρίας
ἠγγυημένα ἀμιάντα

"ΒΟΤΡΥΣ"

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΠΟΛΛΩΝ,,

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3.

Τὸ ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ ἰδρυθὲν πρὸ δωδεκαετίας καὶ διεν-
δυνόμενον παρὰ τῆς Κ^ας Λίνας φὸν Λόιτνερ εὐρίσκεται εἰς τὸ
κεντρικώτερον μέρος τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς εὐρὴν καὶ εὐάερον μέγαρον
μετὰ κήπον.

Αἱ ἐπιτυχίαι του τόσῳ εἰς τὴν μουσικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρ-
φωσιν τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν του ὅσῳ καὶ εἰς
τὰς συναλίαις του καὶ τὰς ἐκτελέσεις μεγάλων ᾠδικῶν ἔργων ὑπὸ
τῆς μικτῆς χορωδίας του εἶνε τοιαῦται ὥστε πᾶς λόγος καθίσταται
περιττός.

Ἐν τῷ Ὁδείῳ Λόιτνερ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα τῆς
θεωρητικῆς μουσικῆς, ἐπίσης ὀργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ,
κλειδοκύμβιλον, τειράχορδον, βάρβιτος, συμφωνικὴ μουσικὴ τῆς
αἰθούσης, ᾄσμα, χορωδία κτλ.

Ἡ διδασκαλία γίνεται παρὰ τῆς Διευθυντρίας Κ^ας Λίνας φὸν
Λόιτνερ, τῶν καθηγητῶν κ. κ. Καρόλου Μπέμιερ (χορωδία καὶ
βιολοντζέλο) καὶ ἄλλων δοκίμων καθηγητῶν καὶ διδασκαλισσῶν.
Ἦδη ἐκ Βερολίνου ἀφίκετο ἔξοχος καθηγητὴς τοῦ βιολίου ἐκ τῆς
ὕψηλης Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰωακείμ ὁ κ. I. Σαίφερ.

Ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητριάς μόρφωσις
εἶνε τοιαύτη ὥστε οὗτοι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των δύνανται
ὑψιστάμενοι τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις νὰ ἔχουν πλήρη τὰ ἐφόδια
τῆς ἐξασκήσεως τοῦ μουσικοῦ ἐπαγγέλματος.

Εἰς τὸ Ὁδεῖον Λόιτνερ ἐφοίτησαν καὶ ἔλαβον τὸ μουσικόν των
δίπλωμα καὶ φοιτοῦν μαθηταὶ καὶ μαθήτριάι ἐκ τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ.

Διὰ πληρεστέρας πληροφορίας στέλλεται εἰς πάντα αἰτοῦντα
κανονισμὸς καὶ πρόγραμμα διδασκαλίας.

ΚΟΡΙΤΣΙ (ΠΑΣΤΕΛ)
ΥΠΟ ΘΩΝΟΣ ΓΚΡΑΪΝΕΡ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ *

ΟΘΩΝ ΓΚΡΑΪΝΕΡ

ΟΥΔΕΠΟΤΕ ἔγινε τόσος πολὺς λόγος περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς προσωπικότητος, ὅσος γίνεται σήμερον· κάθε νεαρὸς καλλιτέχνης, ὁ ὅποιος θαμβῶνει τὸ κοινὸν παριστῶν κάτι ἀλλέως, ἀφ' ὅ,τι συνήθως γίνεται, χαιρετᾶται, ἐπιζητεῖται καὶ περιγράφεται μετὰ σοβαρότητος καὶ εὐλαβείας ὡς ἀτομικότητος. Ἐνεκα δὲ τῆς συνηθείας ταύτης, τοῦ νὰ θεωρῆται ὡς ἔχων κάτι τὸ ἰδιαίτερον πᾶς ὁ γνωρίζων νὰ εἶνε à la mode, ἠμβλύθη ἡ ἀντιληψὶς τῆς ἀληθοῦς ἀτομικότητος, τῆς ἐχούσης αὐτοτελές, σταθερὸν, ἀνεξάρτητον πνεῦμα, καὶ μάλιστα κάποιον ἰδιότροπον πεισμα. Προσωπικότητος καὶ μόδα εὐρίσκονται

ἐν τῇ τέχνῃ εἰς φυσικὸν πόλεμον, οἱ δὲ πρόμαχοι τῆς ἄλλοτε τέχνης τῆς μόδας βλέπουν πάντοτε μετὰ δυσπιστίας τὸν καλλιτέχνην, ὅστις ἀπέχει αὐτῆς ἢ τὴν ἀφίνει νὰ αἰσθάνεται τὴν περιφρόνησίν του. Εἶναι δι' αὐτοὺς καταφρονητῆς τῶν λαμπρῶν τῆς ἡμερῶν, μοιραία τις ἐνθῦμισις τούτου, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ ἐξέλιξις τῆς τέχνης δὲν γίνεται, ὅπου ἐργάζονται οἱ δραστηριώτεροι, ἀλλ' ὅπου μία μόνη πνευματικὴ δύναμις προσπαθεῖ ἀποφασιστικῶς καὶ τιμίως νὰ συμβιβασθῇ μετ' ἐαυτὸν τῆς καὶ μετ' ὅλον τὸν κόσμον.

Μεταξὺ τῶν τοιούτων δυνάμεων ἀριθμοῦμεν τὸν Ὄθωνα Γκραϊνερ. Ἡ δημιουργία του ὀξύτατα ἀντιτίθεται εἰς τὴν γαλλικῆς καταγωγῆς καὶ τύπου τέχνην τῆς μόδας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἀπεθησαυρίσθησαν

* Βλέπε «Καλλιτέχνην» τεύχος 8ον Νοεμβρίου 1910 Μπρούνο Λίλγεφορ, τεύχος 24ον Μαρτίου 1912 Φερδινάνδος Χόδλερ, τεύχος 28ον Ἰουλίου 1912 Στέφανος Σίντιγκ.

καὶ ἐν κινήσει ἐτέθησαν στοιχεῖα, τῶν ὁποίων ἡ διατήρησις εἶναι ἀνεκτιμήτου ἀξίας διὰ μίαν μέλλουσαν γερμανικὴν τέχνην. Δὲν δύναται τις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς νὰ ἐκθέσῃ τὸ ἔργον τοῦ Γκράινερ, περὶ δὲ τῆς ἀπαραβάτου πραγματικότητος τῶν ἔργων του μόνον ἐξαιρετικῶς ἐτόλμησέ τις περιφρονητικῶς νὰ ὀμιλήσῃ — ἀλλὰ ἐπίσης δὲν γνωρίζει τις τί νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ δίκαιον, δὲν ἀσχολεῖται εὐχαρίστως περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν θέτει εἰς τὴν γωνίαν, ὡς ἓνα, ὅστις δὲν εὔρε τὴν συνάφειαν μὲ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ παρόντος. Ἐκτὸς τούτου πρέπει τις νὰ δεχθῆ ἐκ τῆς ὅλης ἐντυπώσεως τῆς προσωπικότητός του, ὅτι γνωρίζει νὰ ὑποφέρῃ τὸ πεπρωμένον τοῦτο μὲ ἡρεμίαν. Τοῦτο σημαίνει καὶ ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ἐπὶ τινα χρόνον, ὁπότε μάλιστα συνεταὶ κεφαλαὶ προέτρεπον τοὺς γερμανοὺς ζωγράφους πρὸς τὴν Ρώμην, ἐθεώρει τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὸν τόπον τῆς καλλιτεχνικῆς του μορφώσεως καὶ δράσεως. Οὕτως ἀντέλεξε διὰ τοῦ προσώπου του καὶ τοῦ ἔργου του εἰς ἐκείνους, οἵτινες διεκέρυττον, ὅτι ζημιούται εἰς τὴν ἀρχικὴν του δύναμιν ὁ γερμανὸς καλλιτέχνης ὁ ἀπορροφῶν τὸ ρωμαϊκὸν πνεῦμα. Ὁ Γκράινερ δὲν συνεθλίβη ἀπὸ τὰ περιβαλόντα αὐτὸν μεγάλα πρότυπα, δὲν ἔπεσε θῦμα οὐδόλως ἀκαδημαϊκοῦ ἱστορισμοῦ· τὰ ἔργα του διετήρησαν ἐν Ρώμῃ τὸν χαρακτῆρά των. μάλιστα ἐνδυναμωμένον, ὅ,τι δὲ ἐκέρδισεν εἰς σαφήνειαν, σταθερότητα καὶ βαθύτητα τῆς καλλιτεχνικῆς σκέψεως εἶναι εὐγενέστατος καρπὸς τῆς προσεγγίσεως τοῦ γερμανικοῦ καὶ ρωμαϊκοῦ πνεύματος, εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῆς ὁποίας στηρίζεται ὅλος ὁ ρυθμὸς τῆς ἐξελίξεως τῆς νέας εὐρωπαϊκῆς καὶ εἰδικῶς τῆς γερμανικῆς τέχνης. Ἡδὴ ἐν τοιαύτῃ σχέσει διαμορφώνει τὴν δημιουργίαν του λίαν σημαντικὸν μέλος τῆς γερμανικῆς καλλιτεχνικῆς παραδόσεως, συνδέον τὴν ὁμάδα τῶν μεγάλων γερμανο-ρωμαίων μὲ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Μὲ τὰ ἔργα τοῦ Γκράινερ εὐρισκόμεθα ἐντελῶς εἰς τὸ κράτος τοῦ θετικοῦ καὶ τῆς ὀρθολογιστικότητος τὴν ἀτμόσφαιραν ἥτις

διετηρήθη, ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία τῆς τέχνης, ὡς τὸ ὑγιεινότεον κλίμα τῆς τέχνης. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φωτίσωμεν τὰ ἔργα του μὲ τῆς «διαθέσεως» (Stimmung) τὸ πλανητὸν φῶς, οὔτε νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τοὺς ἄλλους δι' ἀπαστραπτουσῶν λέξεων τὸ ἀτελὲς καὶ ἀφύσικον ὡς καλλιτεχνικὴν ἀποκάλυψιν. Ἄν προσπαθῆσωμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν τὴν προσωπικότητα τοῦ Γκράινερ καὶ νὰ καθορίσωμεν τὰ ὄριά της κινδυνεύομεν νὰ τὴν ἴδωμεν θρυμματιζομένην εἰς τὴν χεῖρά μας. Βραχέως, ἵνα τὸ εἴπωμεν μὲ μίαν λέξιν: ἡ προσωπικότης τοῦ Γκράινερ κατέχει τὴν πνευματικὴν ἐκείνην πραγματικότητα τῆς ὁποίας στεροῦνται οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων καλλιτεχνῶν. Δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς πολλοὺς, τοὺς ὁποίους τὸ κύμα τῆς μόδας τόσο ταχέως ἀνυψώνει, ὅπως καὶ θάπτει, ἀλλ' ἤδη ἔτι, ὁπότε δρᾷ εἰς τὸ ἄνθος τῆς ζωῆς του, παρουσιάζει τὸ δημιούργημά του ὡς φαινόμενον ἐν ἑαυτῷ ὠρισμένον, καὶ περιωρισμένον, ὅπερ φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐγγύτησιν τῆς διαρκείας.

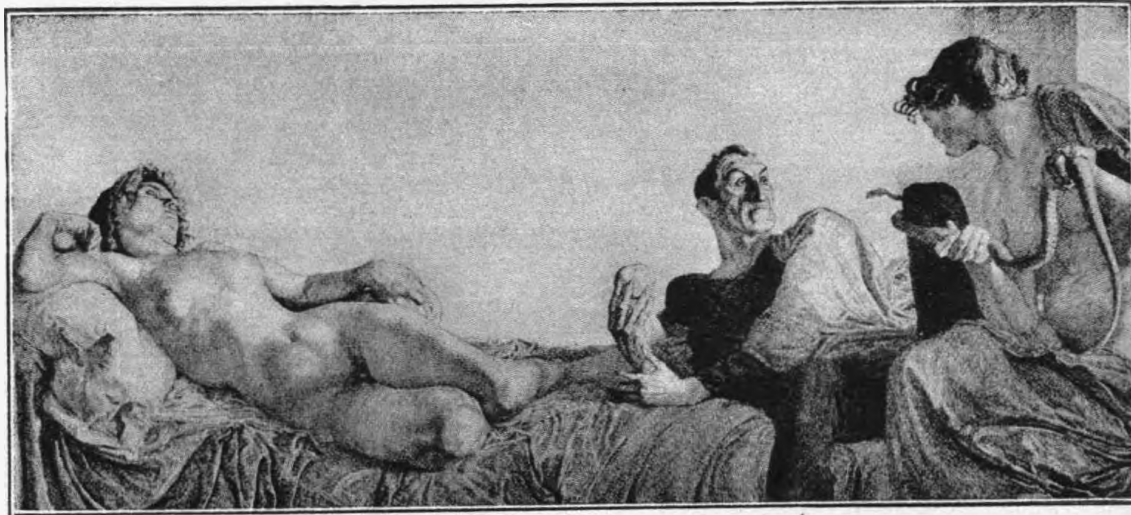
Τὸν πυρῆνα τῆς προσωπικότητος τοῦ Γκράινερ δύναται τις ἴσως νὰ ἀποδώσῃ καλλίτερον μὲ ἓνα εὐγενῆ λόγον, ὅστις εἰς τὸν διάλογον τοῦ Διδερῶ «Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ραμῶ» ἔχει τεθῆ εἰς τὸ στόμα τοῦ εὐφυοῦς Βοημοῦ: «Ὅ,τι ἀξίζει ὁ ἄνθρωπος, ἀξίζει τὸ ἔργον του, καὶ ἀντιστρόφως ἐπὶ τέλους: ὅ,τι ἀξίζει τὸ ἔργον, ἀξίζει ὁ ἄνθρωπος».

Ὁ Γκράινερ ἤρχισεν εἰς λιθογραφικὸν ἐργαστήριον, ἐξελιχθὴ δὲ διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἀπὸ τεχνίτου εἰς ἐλευθέρως δημιουργοῦντα καλλιτέχνην, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὸ ἐπάγγελμα του. Ἐνῶ εἰς τὴν λιθογραφικὴν τέχνην διεκρίνετο διὰ τὰς ἐκφραστικὰς μορφάς, ἐνδυναμοῦτο συγχρόνως εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ εἶτα τὴν ἐλαιογραφίαν ἀναπτύσσων πρὸς τούτοις τὴν ἰκανότητά του ὡς σχεδιαστοῦ. Εἰς τὴν ἐξέλιξιν του δὲν ὑπάρχουν πηδῆματα, ἐπαναστάσεις καὶ ἀντεπαναστάσεις, ἀλλ' ὅλα φαίνονται ἀναπτυσσόμενα ὀργανικῶς ἀπὸ τὰς ρίζας φυσικῆς ἰδιοφυίας. Ἡ ὠθοῦσα δύναμις τῆς ἐξελίξεώς του εἶναι μία ἐπίμονος καὶ

ΡΩΜΑΙΑ
ΥΠΟ ΘΩΝΟΣ ΓΚΡΑΪΝΕΡ

ΔΙΑΒΟΛΟΣ, ΕΥΑ ΚΑΙ ΑΜΑΡΤΙΑ
ΥΠΟ ΘΩΝΟΣ ΓΚΡΑΪΝΕΡ

ένσυνειδήτος εργασία θέτουσα εις εαυτήν τὰς ὑψηλότερας ἀπαιτήσεις καὶ ποθοῦσα παντοῦ τὸ τέλειον.

Δύναται τις εἰς τὰ ἔργα του νὰ μελετήσῃ μέρος τῆς πνευματικῆς του καὶ καλλιτεχνικῆς ἐξελιξέως. Εἰς προγενεστέρας ἐργασίας ὡς εἰς τὸ Kantateblatte τοῦ 1893 ἢ εἰς τὸ φύλλον «Εἰς ἀνάμνησιν τῆς 5 Μαΐου 1894» ἴσταται ἀπέναντι αὐτῆς μὴ ἐλεύθερος ἀκόμη καὶ οἰκοδομεῖται αὐτῇ μὲ ἀγωνίαν. Ἀλλὰ κατόπιν βλέπει τις τὸ βλέμμα του καὶ τὴν χεῖρά του νὰ γίνωνται ἐλευθερώτερα καὶ ἐπιδεξιώτερα. Ὁξύνει τὸν ὀφθαλμὸν του διὰ τὸ ὀργανικὸν τοῦ φαινομένου, καθίσταται κύριος τῆς κινήσεως, ἥτις μὲ ἥσυχον δύναμιν διατρέχει τὸ σῶμα καὶ συνθέτει τὰ μέλη εἰς ζῶν σύνολον καὶ ἐνῶ εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν καθ' ἕκαστα μελῶν τοῦ σώματος, τοῦ δέρματος καὶ τοῦ τριχώματος, τῶν μυῶν καὶ ὀστέων ἐπιδίδεται μεθ' ὑψίστης σαφηνείας, διδάσκεται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ιδιαίτερα χαρακτηριστικὰ καὶ ν' ἀντιλαμβάνεται αὐτὰ, νὰ κατατάσῃ τὰ σχήματα μεγαλείτερα, σαφέστερα, ἡσυχότερα καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὰς μορφὰς τὴν ἐσωτερικὴν κινητικότητα, δι' ἧς αὐταὶ ὑψοῦνται ὑπὲρ τὸ πρότυπον. Ἡ ἀνδρική προσωπογραφία εἰς τὸ Titelblatte zum Klassischen Skulpturenschatze, ἡ ἐκφρα-

στική σπουδὴ κατακεκλιμένης γυναικός, ἡ σειρά τῶν σπουδῶν του διὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Ὀδυσσεύος, ἡ εἰκὼν τοῦ πηδαλιούχου, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς δείγματα τοῦ ὠρίμου ὕφους του καὶ εἶναι ἐν γένει ἀπὸ τὰ ἐξοχώτερα ὅσα ἡ νέα τέχνη παρήγαγε εἰς τὸ εἶδος τοῦτο. Ἐμμέμφθησαν τὰς εἰκόνας ταύτας τοῦ Γκράϊνερ δι' ἀλγεινότητα ἄλλα νέα, προσεκτικὴ μελέτη τοῦ ἔργου του μὲ ἔφερε πάλιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μομφὴ αὕτη στηρίζεται εἰς ἐσφαλμένους ὑποθέσεις. Ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ καθορίσῃ σαφῶς τὸ αἰσθητὸν φαινόμενον καὶ εἰδικῶς τὸ ἰδιαιτέρως αὐτὸν ἐνδιαφέρον φαινόμενον τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς.

Ἡ φαντασία τοῦ Γκράϊνερ προσπαθεῖ νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν σχέσεις καὶ γεγονότα ψυχικά, ἐὰν δέ τις στοχάζεται τὸ πνευματικὸν αὐτὸ περιεχόμενον, ἀναγνωρίζει, ὅτι εἶναι μερικὰ σκοτεινὰ θεμελιώδη ζητήματα τῆς ζωῆς, ἅτινα πάντοτε περιτριγυρίζει. Ἐδῶ εἶναι τὸ μοτίβο τῆς δημιουργίας τοῦ Προμηθέως: ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἰδιοτροπίαν ἐνὸς ὑπεργείου ὄντος δημιουργηθεὶς καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τεθείς, ἐγκαταλειμμένος εἰς ἑαυτὸν, ἀβοήθητος, ἀκυβέρνητος κατατρέγεται εἰς πόλεμον μὲ τοὺς ὁμοίους του. Συγγενοῦς ἰδέα, εἶναι ἡ ὠραία εἰκὼν «Γαῖα»: ἡ πρώτη μήτηρ, γυναικεῖα μορφή, ἥτις

ὕπναλέα, ἀσυνείδητος, δίνει εἰς τὰ πλεονεκτικὰ τέκνα τῆς τὴν ζῶν ἀπὸ αἰῶνα στήθη. Ἀλλ' ὅ,τι τὸν κινεῖ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς γυναικός. Περιγράφει τὴν δριμύτητα τοῦ φαινομένου τῆς νέας κυρίας. Δεικνύει εἰς τὴν «Civetta» τὴν δροσερὰν πλήρη, ἀπὸ φυσικὴν φιλαρέσκειαν χορτασμένην φιλοζωίαν. Παρουσιάζει τὴν γυναῖκα ὑπὸ τὴν αἰσθητικὴν τῆς ὠραιότητά. Εἰς τὰς συνθέσεις του ἡ ἐπίδρασις τῆς γυναικός ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πεπρωμένου ἀποτελεῖ τὸ μοτίβο. Εἰς τὸ ἔργον του «Διάβολος, Εὐὰ καὶ Ἀμαρτία» παρὰ τὴν ἐλαφρῶς κοιμημένην, ἡδυπαθῆ Εὐὰν παρουσιάζονται ἡ ἀπαισία ἀμαρτία μὲ τὸν ὄφιν καὶ ὁ Διάβολος μὲ τὸ μῆλον, ὑποδηλῶν τὸν μέλλοντά της ρόλον. Εἰς ἐτέραν εἰκόνα αἱ τρεῖς θεαὶ αἰ ἐρίζουσαι περὶ τῆς καλλονῆς τῶν παρουσιάζονται εἰς τὸν Πάριν, πρᾶγμα τοῦ γενεᾶ τόσο ἀτελείωτον κακόν. Εἰς τὸ ἄθος τῆς ἡλικίας καὶ ὁμως πρὸ τῆς πύλης τοῦ θανάτου ἐκτείνει τοὺς βραχίονάς της ἡ ἀποπλανῶσα πρὸς τὸν ἄνδρα, εἰς τὴν εἰκόνα «Εἰς τὴν ζῶν».

Μάλιστα τὸ μοτίβο τοῦ Γανυμίδου ἐξῆλθε ἐκ τοιοῦτου κύκλου ἰδεῶν, διότι ὁ Ὀλύμπιος ἀετὸς φαίνεται ὅτι ἀφαιρεῖ τὸν νεανίαν ἀπὸ μίαν νέαν ματαίως προσπαθοῦσαν νὰ συκρατήσῃ αὐτόν. Τὸ θέμα τῆς γυναικός πραγματεύεται ἡ νέα τέχνη ὑφ' ὅλους τοὺς τόνους: ὅ,τι ὁμως διακρίνει τὸν Γκράϊνερ, εἶναι, ὅτι δὲν ἐμμένει εἰς τὴν σωματικὴν περιγραφὴν, ἀλλ' ἀνυψοῖ τὸ ἀντικείμενον εἰς πνευματικὴν σφαῖραν.

Ἡ σφρήνεια, σταθερότης καὶ αὐστηρὰ διάπλασις τῆς μορφῆς εἶναι ἐκεῖνα, ἐφ' ὧν στηρίζεται κυρίως τὸ καλλιτεχνικὸν θέλημα

καὶ ἡ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ Γκράϊνερ. Ἀπὸ τὰ ἔργα του λείπει ἡ «συρομένη νευρικότης», ἥτις σήμερον τόσο ἐκτιμᾶται. Κατέχουσι τὴν ἐσωτερικὴν βεβαιότητα καὶ δύναμιν τοῦ ὠρίμου, καὶ καθίσταται ἐπαισθητὴ ἐν αὐτοῖς ἡ ἡρεμία ἐκεῖνη, ἥτις εἰς τοὺς ἀληθῶς δημιουργικοὺς καλλιτέχνας ὁμοιάζει πρὸς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κινήσεως.

Ἐὰν τις ἐπισκοπήσῃ τὴν παροῦσαν κατὰστασιν τῆς γερμανικῆς τέχνης, φαίνεται μία προσωπικότης ὡς ἡ τοῦ Γκράϊνερ, μεμονωμένη, ἀλλὰ πλησιεστέρα παρατήρησις διδάσκει ὅτι ἐν τῇ παραδόσει τῆς γερμανικῆς τέχνης διεκδικεῖ τὴν ἀσφαλῆ καὶ σημαίνουσαν θέσιν του. Μετὰ τοῦ Μέντσελ ἐσχετίσθη κατὰ πρῶτον καὶ ἐπηρεάσθη παρ' αὐτοῦ καὶ εἶτα παρὰ τοῦ Κλίγκερ, ὅστις ἐπίσης ἐκ τοῦ Μέντσελ ἐξῆλθε. Διὰ τοῦ Κλίγκερ ὁμως ἦλθεν εἰς σχέσιν, μὲ τὴν ὁμάδα τῶν Γερμανο-ρωμαίων. Ἡ τέχνη τοῦ παρόντος ζητεῖ τὴν θεραπείαν τῆς εἰς ἄλλας πηγὰς, ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Γκράϊνερ ἀντιπροσωπευομένην παράδοσιν κεῖνται ἰσχυραί, πλουσίας ἐξελιξέως δυνάμεις, καὶ διάφορα σημεῖα δεικνύουν, ὅτι νέα τις γενεά, εἰς ἣν βεβαίως δὲν εἶναι εὐκόλον ν' ἀνυψωθῇ, τείνει πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην. Ἄν συμβῆ τοῦτο, ἡ προσωπικότης τοῦ Γκράϊνερ θὰ καταστῇ ἀντιληπτὴ καὶ θὰ κληθῆ τότε διὰ τῆς δημιουργίας του νὰ ἐξακολουθήσῃ δρῶν ἐν τῇ τέχνῃ, ἐνῶ θὰ προσφέρῃ τὸν χρυσοῦν κάδον μεγάλης καὶ πλουσίας, ὑπ' αὐτοῦ πιστῶς ἐξυπηρετηθείσης καὶ αὐτοτελῶς διαμορφωθείσης παραδόσεως μιᾶς ἐπερχομένης γενεᾶς.

Κατὰ τὸ γερμανικὸν ὑπὸ Ἀλβέρτου Δρέσδερ.

(Εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὑπὸ Θ. ΚΡ.)

Ἡ νύχι' ἀπ' ὦρα ἀπλωσε τριγύρω τὰ μαλλιά της,
 στὸν ἀργαλειὸ ἢ γιόμορφη ῥίχνει λουσαίτο ὑφάδι
 γοργοτυπάει ἢ χτένα της, τρίζουν της τὰ πατίνια
 καὶ ἡ σαῖτα ὄχεντρα δεξὰ κλωστογυρίζει
 καὶ σφιχτιοδένει τοῦ ὑφαδιοῦ περιτεχνην ἀράδα,
 μὲ χίλια μαργελώματα, μ' ἓνα σωρὸ πλουμίδια
 ποῦ φέγγουν κι' ἀστραποβολοῦν σιοῦ λυχναριοῦ τὰ φῶσα.
 Ἐδῶ λαφίνες πλέκονται ἐκεῖ πουλιά κεντιοῦνται,
 μέσα σιοῦ κάμπου τὰ δεντρά, σι' ἀλώνια, τὰ λαχίδια
 καὶ μέσ' τῆ μέση γίνεται μεγάλο πανηγύρι,
 ξεφαντωτό, πολύχαρο καὶ χλιοβλογημένο.
 Παντρεύουνε μιὰν ὄμορφη, μιὰ κοντυλάτη κόρη
 τὰ γονικά της τὰ παληὰ κι' ὄλ' ἢ δικολογία της
 καὶ δίνουν της, τὸν ξέμορφο τὸ νεῖο τὸ ντελικάτο
 ποῦχει σιὰ μάτια τῆ Λαμπρή, σιὰ χεῖλια τὴν ἀγάπη
 σιὸ ταίριασμα μὲ τῆ λιχνῆ τὴν εὐλογικὴ του.
 Κυλάει ῥουμπίνι τὸ κρασὶ σις ἀσημένιες κοῦπες,
 τὸ λέει ἓνας τάμπουρας, τὸ σκούζει μιὰ τσαμπούνα,
 χορεύουν τὰ παιδόπουλα, πηδοῦνε τὰ κοράσια,
 οἱ νεῖες ξεφταλαγιάζουνε κι' οἱ νέοι λεβεντίζουν
 καὶ ξεμορφίζουν τὰ καλά, τὰ σιρμαλιὰ γιλέκα,
 οἱ φοῦστες οἱ μπελεντενιές, τ' ἀσημοκοντογούνια.
 Ἡ νύφη πάει σιγαλὰ καὶ χαμηλοθωρῶντας,
 καὶ φέρνει γύρω τὸ χορὸ καὶ τὸν ἑφταδιπλώνει
 μὲ τὶς σειρὲς τῶν κορασιῶν, τῶν νεῖων, τῶν γερόντων...
 Κι' ὄλο ἢ σαῖτα φτερουγάει κι' ἢ χτένα κατεβαίνει
 κι' ὁ γάμος ξεδιπλώνεται καὶ φέρνει νέους γύρους
 π' ἀποκοιμοῦν τὴν ὄμορφη καὶ τήνε νανορίζουν
 ὄλα τὰ χαροτριγούδα μαζί καὶ τὰ σουραύλια
 ποῦ λέν: Νὰ ζήση ὁ γαμπρὸς κι' ἢ νύφη χίλια χρόνια!

ΧΑΡΗΣ ΕΠΑΧΤΙΤΗΣ

ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΑ

ΣΟΒΑΡΟΣ καὶ ἀρχαϊκός, γαλανός κ' ἀ-
 νοιχτοπρόσωπος, ὁ κύρ Δημητρακῆς
 τ' Ἀγάλλου, μὲ τὰς πλατείας χειρί-
 δας, τὴν κεντητὴν ζώνην, καὶ τὰ στιλπνὰ
 πανωθράκια του, ἐσύχναζε καθ' ἑκάστην
 εἰς τὸ Κιόσκι, εὐθύς ἐντὸς τῆς σιδηρᾶς
 πύλης τοῦ Κάστρου, καὶ ἀντικρὺ εἰς τὸ
 μικρὸν τζαμί, τὸ ὁποῖον εὕρισκετο διὰ τὸν
 τύπον ἐκεῖ, τάχα διὰ τὰς θρησκευτικὰς
 ἀνάγκας τοῦ μοναδικοῦ ἀγᾶ, ὅστις εὕρι-
 σκετο ὡς σημεῖον συνδέσμου καὶ ὑποταγῆς
 ἐφ' ὅλης τῆς νήσου. Ἐκεῖ ἐσυναθροίζοντο
 ὄλοι οἱ προεστοί, πρόκριτοι, καὶ δημογέ-
 ροντες τοῦ τόπου, διὰ νὰ καπνίζουσαν τὸ
 μακρὸν τσιμπούκι, νὰ πίνουν τὸ σερμπέτι,
 καὶ νὰ συζητοῦσαν, ὡς μεγάλα κεφάλια, τὰ
 συμφέροντα ὅλης τῆς κοινότητος. Ἐσχάτως
 μόνον τὸ σερμπέτι ἤρχισε νὰ τὸ ἀντικαθί-
 σταῖ ὁ καφές, τὸν ὁποῖον ἐκόμισε πρῶτος,
 ἐπιστρέψας ἄρτι ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως, ὁ κύρ Ἀλεξανδρά-
 κης ὁ Λογοθέτης μεγαλέμπορος, καὶ πρῶ-
 τος προεστὼς τοῦ Κάστρου.
 Συνήθως οἱ προεστοί ἦσαν βραχύλογοι.
 Ἐσφιγγαν τὰ χεῖλη, καὶ δυσκόλως ἐφευγε
 λόγος ἀπὸ τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων των.
 Ἐμειναν πάντοτε ἀμφίροποι, καὶ δὲν
 ἐξεφράζοντο ποτε ἀρετὰ σαφῶς διὰ πᾶν
 ζήτημα. Ὁ κύρ Δημητράκης τ' Ἀγάλ-
 λου ἔλεγε μόνος του εἰς μιὰν ἡμέραν τόσα
 λόγια, ὅσα δὲν ἔλεγαν εἰς δέκα συνεδριά-
 σεις ὄλοι ὁμοῦ οἱ προεστοί. Πλὴν μὲ ὄλην
 τὴν στωμιλίαν ταύτην, κανέν ὑποκείμενον
 δὲν ἐσαφηνίζετο. Οὔτε ὁ λέγων ἐφαίνετο
 νὰ ἤξεύρη ἀκριβῶς τί ἔλεγεν, οὔτε οἱ ἀκροα-
 ταί του ἐνόουν εὐκρινῶς τί ἤθελεν ὁ ἀγο-
 ρητῆς νὰ εἴπη.

Ἐκεῖνο τὸ Σάββατον, ὅπου ὁ κύρ Δημη-
 τράκης ἐπέστοεφεν οἰκαδε περὶ τὴν μεσημ-
 ρίαν,

βρίαν, σοβαρὸς καὶ γαλανός, σκεπτικὸς εἰς
 ὄλον τὸν δρόμον, εἶχε συζητηθῆ θέμα πολὺ
 εὐγενές εἰς τὸ Κιόσκι, εἰς τὴν συνάθροισιν
 τῶν προεστῶν. Ἐπρόκειτο περὶ παιδῶν ἀνα-
 τροφῆς καὶ μάλιστα περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν
 ἐφήβων καὶ νεανίσκων, ἐκείνου τοῦ καιροῦ
 μεσοῦντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Δύο ἢ τρεῖς
 νέοι τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἀπὸ καλᾶς οἰκίας
 ὀπωσοῦν, εἶχον ἐκτραπῆ τῆς εὐθείας ὁδοῦ,
 καὶ εἶχον ἐξωκείλει εἰς θορυβώδεις κόμους
 τὴν νύκτα, μὲ βιολιά καὶ μὲ λαγούτα, καὶ
 μὲ λίαν ζωηρὰ καὶ ξανοιχτὰ ἄσματα.
 Μίαν λέξιν εἶχεν εἰπεῖ μετὰ γενικότητος
 ὁ κύρ Ἀλέξανδρος ὁ Κονόμος.

- Δὲν πᾶμε καλά.
- Ἐωκείλαμε, ἐπρόσθεσεν ὁ κύρ Φραγ-
 κούλης τοῦ Φραγκούλα.
- Μπαττάρουμε.
- Πέσαμ' ὄξου, ἐπρόφερον ὁ καπετὰν
 Πιέρρος ὁ Μαυρογεκλῆς.
- Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἔλειψε, συνεπέ-
 ρανεν ὁ Σακελλάριος ὁ παπᾶ Ζαχαρίας.
- Κι' ὁ κύρ Δημητράκης ἤρχισε στωμύλως
 ν' ἀναπτύσσει τὸ ζήτημα.

— Ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἤρχισε μὲ
 ὕφος σχεδὸν καλογηρικό, πρέπει νὰ ξέ-
 ρουμε πῶς ὄλοι μας εἴμαστε σὰ μιὰ οἰκο-
 γένεια ἀγαπημένη, ἀπὸ πατέρα κι' ἀπὸ
 μάνα, ὄλοι ἀδέρφια εἴμαστε. Πατέρας μας
 εἶνε ὁ Θεός, μάνα μας εἶν' ἡ γῆς. Καὶ
 λοιπὸν ἐπειδὴς εἴμαστε ὄλοι ἀδέρφια, μὲ
 τὸ νὰ ἔχουμε ὄλοι ἓνα πατέρα, τὸν Θεόν,
 καὶ μιὰν μητέρα, τὴν γῆν, πρέπει νὰ
 εἴμαστε ἀγαπημένοι καὶ τιμημένοι, ὡσὰν
 μιὰ οἰκογένεια ποῦ εἴμαστε. Τί λέγει τὸ
 ἱερὸ Βαγγέλιο: ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
 ὡς σεαυτόν. Ἐπειδὴς ὁ πλησίον, ὁ γείτο-
 νάς σου, εἶνε ἀδελφός, μὲ τὸ νὰ ἔχη ἓνα
 πατέρα, τὸν Θεόν, καὶ μιὰ μάνα, τὴν
 γῆν, ἤγουν θὰ πῆ πῶς εἶνε σὰν ἀδερφός
 σου, σωστός ἀδερφός σου. Καὶ τί λέγει

* Βλέπε «Καλλιτέχνην» τεύχη 24ον 25ον 26ον
 27ον καὶ 28ον.

πάλιν; Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρων μὴ ποιήσεις; ἑταῖρος, μοῦ ἔλεγε ὁ λογιώτατος ὁ γυιὸς μου, ἑταῖρος, θὰ πῆ, σύντροφος, φίλος. Πῶς μπορεῖς νὰ κάμης κακὸ στὸν ἀδερφό σου, στὸν σύντροφό σου, στὸν φίλο σου; Ἦγουν, διὰ νὰ καταλάβετε καλὰ πατέρες, τί λέγω, θέλεις σὺ νὰρχωνται νὰ κάνουν πατινάδες ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ παραθύρια σου, τὴν νύκτα;

— Δὲν τὰ λές καὶ τόσο βαθεῖα ἑλληνικά, καταλάβαμε, εἶπεν ὁ πρῶτος λαλήσας, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Κονόμος.

— Ἀγκαλιά, κύρ Δημητράκη, κι' ὁ γυιὸς σου, καθὼς ἔμαθα, ὁ Ἀγάλλος ἦτον ἀπὸ σταθῆτ κι' αὐτός, εἶπεν ὁ καπετὰν Πέρρος, ἦτον μαζί με τὸ τσοῦρμο.

— Ποιὸ τσοῦρμο; καπετὰν Πέρρο· στὸ καράβι εἶν' ὁ νοῦς σου;

— Μαζί μ' αὐτούς ποῦ ἔκαναν τὴν πατινάδα, ἠρμήνευσε ὁ παπᾶ Ζαχαρίας· Κ' ἐγὼ τ' ἄκουσα, κύρ Δημητράκη.

— Τί λές, παπᾶ;

— Τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ, ἐπέμεινε ὁ παπᾶς. Καλλίτερα νὰ τὰ λέμε μπροστά, κύρ Δημητράκη. *Νὰ μὴ γνέφῃ υἱὸς ὀφθαλμοῦ μετὰ δόλου*, λέγει ὁ σοφὸς Σολομών· ὁ ἐλέγχων μετὰ παρορησίας εἰρηνοποιεῖ.

— Ἐγὼ τώρα τάκούω αὐτό, ἐπανελάβε κατηφῆς ὁ κύρ Δημητράκης.

— Γιατί στερνὰ τὰ μαθαίνει δλα κείνος ὁποῦ ἔπρεπε πρῶτος νὰ τὸ ξέρῃ, εἶπεν ὁ παπᾶς. *Καὶ ἔσονται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι*.

— Ἐ! καὶ τί νὰ κάμῃ, νὰ πῶς ἀκούει καὶ σᾶς! ἔκραξεν ἀνυπόμονος ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Κονόμος. Μπορεῖ νὰ μνουχίσῃ τὸν γυιὸ του.

Κ' ἐκάγχασεν ὀλίγον φορτικῶς.

— Καλλίτερα νὰ τὸν πανδρέψῃ, εἶπεν ὁ παπᾶς. Ἐχομε κορίτσια στὸ χωριό. Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ ἀνηψιά μου, ἡ Οὐρανίτσα τοῦ Θωμᾶ Κουμπῆ;

— Καλὴ κι' ἄξια, εἶπεν ὁ καπετὰν Πέρρος.

— Καλά, θὰ τὸν παντρέψω, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ κύρ Δημητράκης. Σοῦ δίνω τὸν λόγον μου, παπᾶ μου.

*

Ἐτεῖνε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἱερέα. Εἶτα

ἐπῆρε τὸ τσιμπούκι του, κ' ἐξῆλθεν ὀριμητικός.

— Ἀκουσε τί σοῦ λέει ὁ ἀφέντης σου, ἔλεγεν ἡ γρηᾷ Ἀρετῆ, ἡ Δημητράκαινα, πρὸς τὸν υἱὸν της, τὸν πρωτότοκον Ἀγάλλον.

— Ἐδῶκα τὸν λόγο μου στὸν παπᾶ Ζαχαρία, ἐπανελάβε πολλάκις ὁ παπᾶς.

— Κ' ἐγὼ εἶχα ρίξει τὸ μάτι μου στὴν κόρη τῆς Γκλεζίτσας, στὴ Σκόπελο, ἐπέμεινε ἀκαμπτος ὁ Ἀγάλλος.

Ὁ Ἀγάλλος ἦτο 22 ἐτῶν, ὑψηλὸς καὶ εὐμορφος, γαλανὸς ὅπως ὁ πατήρ του. Εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τριῶν ἐτῶν νὰ κάμνῃ ταξίδια ἐπάνω στὸν ποταμόν, εἰς τὴν Βλαχίαν, κ' ἐκεῖθεν εἶχεν ἐπανακάμψει πρὸ ὀλίγων μηνῶν, φέρων ὀλίγας ἑκατοντάδας φλωριῶν, ὡς πρωτόλεια εἰς τοὺς γονεῖς του. Εἶχε κρατήσει πέντ' ἐξ διὰ νὰ εὐθυμήσῃ με τοὺς φίλους του.

Πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ Κάστρον, εἶχε ξεμπαρκάρῃ κατ' ἀνατολὰς εἰς τὴν ἀντικρυνὴν νῆσον, κ' ἐκεῖ εἶχεν ἰδεῖ τὴν ὠραίαν, λεπτοφυῆ, ὠχράν, λευκὴν, καὶ σχεδὸν μεταξωτὴν, εἰς συγγενικὴν οἰκίαν, διότι εἶχον πρωτοξαδέλφους ἐξ ἀγχιστείας καθ' ὅτι ἐγίνοντο τότε συχνὰ ἀγχιστεῖαι μεταξὺ τῶν ἐγκρίτων οἰκογενειῶν τῶν δύο νήσων. Ὁ Ἀγάλλος εἶχεν ἐρωτευθῆ τὴν γαλαζοαίματην, τὴν ὡς κηρίνην καὶ σχεδὸν διαφανῆ κόρη.

Ὁ κύρ Δημητράκης ἤρχισε νὰ διηγῆται μικρὸν συναξάρι, περὶ ὑπακοῆς καὶ ἀπειθείας τέκνου καὶ ὅτι εὐχαὶ γονέων στηρίζουσι θεμέλια οἰκῶν. Ὁ Ἀγάλλος μὸλις ἤκουεν. Ἡ γρηᾷ Ἀρετῆ καθημένη περιβάλλουσα μὲ συμπεπλεγμένας χεῖρας τὰ δύο γόνατα, ἔσειεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν κεφαλὴν, ὡς νὰ ἐπέθετεν ὀξείας καὶ περισπωμένας εἰς τὸ λεκτικὸν τοῦ συζύγου της.

Τέλος ὁ κύρ Δημητράκης εἶπε.

— Θέλεις νάχῃς τὴν κατάρρα μου;

— Ὅχι, ἀφέντη, εἶπεν ὁ νέος.

— Σοῦ λέω, ἔδωκα τὸν λόγο μου.

— Κ' ἐγὼ ἔδωκα τὴν καρδιά μου.

— Ἀκουσε τί σοῦ λέει ὁ κύρης σου, παιδί μ', Ἀγάλλο μ', εἶπεν ἡ Ἀρετῆ.

— Τὸν ἀκούω, μάνα—μά, ἂν δὲν εἶνε θέλημα Θεοῦ δὲν θὰ γένη.

— Δὲν σοῦ εἶπα, *εὐχαὶ γονέων στηρίζουσι...* παιδί μου; ἐπανελάβε δευτέραν φορὰν ὁ γέρος.

— Μοῦ τὸ εἶπες, — ἀφέντη· μὰ λέει κι' αὐτό: «Πατέρες μερίζουσιν οἴκους καὶ ὑπαρξίν τέκνοις· παρὰ δὲ Κυρίου ἀρμύζεται ἀνδρὶ γυνή». Ἄν καὶ δὲν ἦτο τόσον σοφὸς ὅσον ὁ Λογιώτατος, ἤξευρε ρητὰ.

— Θὰ σὲ ἀποκληρώσω.

Παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι· εἶχεν ἐμβῆ ἡ Μεγάλῃ Σαρακοστή, ἐπανήρχετο ἡ ἀνοιξίς, κι' ὁ Ἀγάλλος ἠτοιμάζετο νὰ πλεύσῃ διὰ τὴν Ταρσὸν καὶ τὸν Βοσπορον κ' ἐκεῖθεν διὰ τὸν Δούναβιν. Ὅταν ἐζήτησε τὴν πατρικὴν εὐλογίαν, ὁ κύρ Δημητράκης τοῦ εἶπεν.

— Ἄς εἶνε, παιδί μου· ἐσὺ θὰ μὲ γυροκομήσῃς.

Κι' ὅταν ἐφίλησε τὴν δεξιὰν τῆς μητρὸς του, ἡ Ἀρετῆ τοῦ εἶπε.

— Τὰ χεράκια σου θὰ μὲ θάψουνε.

*

Διέτριψε μίαν ἐβδομάδα καὶ πλέον εἰς τὴν ἀντικρυνὴν νῆσον, ὅπου ἐπῆγε νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν μεταξωτὴν κόρη τὴν γαλαζοαίματην· τὴν Γκλεζῶ, θυγατέρα τῆς Γκλεζίτσας, καταγομένης ἀπὸ τὸ αἷμα τὸ Τριρωνεῖον, ἐξ εὐγενῶν Βενετῶν φυγᾶδων.

Τὴν ἐπαύριον, ἀφοῦ ἐμίσησεν ὁ Ἀγάλλος, ὁ κύρ Δημητράκης ὅταν ἐπῆγεν ὡς συνήθως, εἰς τὸ Κιόσκι, εἰς τὸ μέσον τῶν προεστῶν, ἐστράφη πρὸς τὸν παπᾶ — Ζαχαρία τὸν Σακελλάριον καὶ τοῦ εἶπε.

— Σοῦ δίνω, παπᾶ, τὴν ἀνεψιά σου τὴν Οὐρανίτσα, τὸν Λογιώτατον, ἐπειδὴ ὁ Ἀγάλλος δὲν ἠθέλησε νὰ μ' ἀκούσῃ.

— Καλά, κύρ Δημητράκη· ὡς ἐπίτροπος τῆς κόρης, σοῦ λέγω ὅτι εἶνε δεκτόν.

Ὁ Ἐπιφάνιος ἦτο δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Δημητράκη, τὸν ὁποῖον αὐτὸς εἶχεν ἐποναμάσει Λογιώτατον, καὶ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ἐκόλλησεν ἐπάνω του καὶ τοῦ ἐμεινε.

Ὁ νέος εἶχε σπουδάσει στ' Ἀμπελάκια, ὅσα Γιάννενα, καὶ κάπου ἄλλοῦ, ὅπου τὸν

εἶχε στείλῃ ὁ πατήρ του. Φαίνεται ὅτι ἦτο καλὸς ἑλληνιστής, καὶ ποιήματά τινα κατέλιπεν ἔμμετρα καὶ πεζά, ἐξ ὧν ἔν μόνον φυλλάδιον εἶχεν τυπωθῆ ἐν Βενετίᾳ, ζῶντος τοῦ συγγραφέως.

Ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔγεινε ἡ μνηστεία, καὶ μετ' ὀλίγον καιρὸν ὁ γάμος. Ὁ Ἐπιφάνιος ἐπῆρε τὴν γυναῖκά του, κ' ἐπῆγεν ὡς διδάσκαλος εἰς τὴν Ὑδραν, ὅπου διέτριψεν ἔτη πολλὰ, μεταξὺ τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, διδάσκων τὰ ἑλληνικά γράμματα Ὑπέγραφε δὲ συνήθως. Στέφανος (ἀντὶ τοῦ Ἐπιφάνιος) Δημητριάδης.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀγάλλος διέμεινε ἐπὶ πέντε ἔτη εἰς Βλαχίαν, κ' ἔγραφε ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας πρὸς τοὺς γονεῖς του, εἰς τὴν νῆσον Πότε τὰ γράμματα παρ-ἐπιπτον κ' ἐχάνοντο, πότε ἐφθάνον εἰς χεῖρας τοῦ πατρὸς του. Ὁ Δημητράκης συνήθως οὔτε ἐστελλεν ἀπάντησιν, καὶ διότι εἶχε γογγύσει ἡ καρδιά του κατὰ τοῦ Ἀγάλλου, καὶ διότι δὲν εἶχε πλέον γραμματικόν, ὅστις νὰ τοῦ συντάξῃ ἐπιστολήν.

Ὁ Λογιώτατος ἔλειπε χρονικῶς εἰς Ὑδραν. Εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν τὸν Λογιώτατον δὲν ἔστελλε γράμματα, ἀλλὰ μόνον στοματικὰ χαιρετίσματα, ὅπως οὖν συχνὰ—διὰ μέσου ἀλιέων καὶ σπογγαθηρῶν πλεόντων ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ εἰς τὰς βορεινὰς νήσους καὶ τὰνάπαλιν, κάποτε καὶ διὰ μοναχῶν ταξιδιωτῶν, ἐξ Ἀγίου Ὀρους ἐρχομένων, οἵτινες ἀφοῦ ἐπεσκέπτοντο τὰ ἐπὶ τῆς νήσου Μονύδρια, τὴν Παναγίαν τῆς Κεχριάς τὴν θαυματουργόν, τὴν Κνηστριώτισσαν, τὸν Πρόδρομον, τὸν Κρυφόν, τὸν ἄλλον, τὸν Ἀσέληνον κτλ., κατηθύνοντο εἶτα εἰς Ὑδραν, διὰ νὰ ἰδῶσι τὰς ἐκεῖ μονὰς καὶ τοὺς μονάζοντας. καὶ εἶτα ἐφθάναν μέχρι τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῆς Ἁγίας Λαύρας, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ Μορέως.

Ὅταν εἰς τὸ τέλος τῶν πέντε ἐτῶν, ὁ Ἀγάλλος ἐκίνησεν ἀπὸ τὸν Ποταμόν διὰ νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ ἐξέλθῃ εἰς τὴν Ἀσπρην Θάλασσαν, ἠγνοεὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα ἐν τῷ μεταξὺ ἐπι-συμβάντα, ἀλλὰ καὶ τὸν γάμον τοῦ Ἐπι-

φανίου μετά τῆς Οὐρανίτσας. Καί ὁμως ἐκ φήμης εἶχεν ἀκούσει ὅτι ὁ ὡς Λογιώτατος καλούμενος νέος, ἀπὸ βορεινῆν νῆσον προερχόμενος, ἦτο διδάσκαλος εἰς τὴν Ὑδραν· ἀλλ' ἡ φήμη δὲν ἦτο ἀρκετὰ φωτισμένη ὥστε νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἂν ὁ Λογιώτατος ἐκεῖνος εἶχε γυναῖκα, καὶ ποῖαν, καὶ πόθεν. Ὁ Ἀγάλλος ἔφερε μαζί του ὄχι ὀλίγας ἑκατοντάδας φλωρίων αὐτὴν τὴν φορὰν.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τὸν μισεμμὸν του ἐκ τῆς Βλαχίας, ἔφθασεν εἰς τὸν ὠραῖον τόπον, εἰς τὴν πατρίδα τῆς φαρφουρένιας Γλεζός, ἐμελέτα νὰ μείνῃ αὐτόθι ὀλίγας ἡμέρας, εἶτα νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἀντικρῦ, νὰ ἐξωμανίση τοὺς γονεῖς του μὲ πᾶσαν θυσίαν, νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν γάμον, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἄγων αὐτοὺς πλησίον τῆς μνηστῆς του. Ὁ γάμος θὰ ἐτελεῖτο πανηγυρικῶς, μὲ τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ δώδεκα παπαδῶν, ἀπὸ δώδεκα ἐνοριακὰς ἐκκλησίας, καὶ τῶν γονέων, καὶ τῆς πενθερᾶς του τῆς Γλεζίτσας καὶ τῶν παρομοίων ἄλλων κηδεστῶν, ἀγχιστίων, καὶ φίλων.

*

Ὅταν ἀπεβιβάσθη ὁ Ἀγάλλος, κ' ἐπάτησε τὸν πόδα εἰς τὴν ξυλίνην ἀποβάθραν τῆς ἀνόρου ἐσοχῆς ἀγκάλῃς τοῦ αἰγιαλοῦ — τὴν κατεσκευάζον ξυλίνην ἐπειδὴ κατὰ τὸν χειμῶνα τὰ κύματα τοῦ βορρᾶ τὴν κατέστρεφον, καὶ πᾶσαν ἀνοιξὶν τὴν ἀνεκαίνιζαν πάλιν —, ἀόριστον νέφος λύπης καὶ κατηφείας (τοῦ ἐφάνη ὅτι) ἐπεπόλαζεν ἐπλανᾶτο εἰς ὅλην τὴν παραθαλάσσιον. Τὰ πρόσωπα, ὅσα ἄλλοτε ἔτρεχον μετὰ χαρᾶς νὰ τὸν ὑποδεχῶσι καὶ νὰ τὸν χαιρετίσωσι, σκαῖα καὶ ψυχρά, δὲν ἔτρεχον μετὰ προθυμίας εἰς συνάντησίν του. Δύο ἢ τρεῖς γνῶριμοι, φίλοι, ἢ συγγενεῖς τῆς μνηστῆς του, τοῦ εἶπον «καλῶς ὦρισες» μὲ μελαγχολικὸν τινὰ τρόπον, ὡς νὰ τὸν φκτεῖραν, ἐφάνοντο ὅτι εἰς πέντε ἔτη ὅλοι οἱ νέοι εἶχον γηράσει ὡς νὰ εἶχε παρέλθῃ εἰκοσαετία, καὶ ὅλοι οἱ ὠρίμου ἡλικίας εἶχον γείνη ψυχροὶ καὶ δύσκαμπτοι, ὡς παγωμένα σκέλεθρα.

Ὁ Ἀγάλλος ὑποπεύθη ὅτι ἡ μνηστῆ του τὸν εἶχεν ἀρνηθῆ, καὶ εἶχε προτιμήσει ἄλλον. Ἡσθάνθη εἰς τὸ στῆθος του αἰφνίδιον πλήγμα ὡς δικόπου μαχαίρας· ἡ μία ἀκωκὴ τὸν ἐπληττεν εἰς τὸ αἶσθημα, ἡ ἄλλη ἤτις πιθανὸν νὰ ἦτο καὶ ἡ ὀξυτέρα, εἰς τὴν φιλαυτίαν του.

— Τί γίνεται τὸ Γκλεζῶ, καλὰ εἶνε; ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κύρ Φάλλκον, ἓνα θεῖον τῆς κόρης, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ τοῦ ἰδίου συγγενῆς, ἀπὸ τὴν παλαιότεραν ἀγχιστεῖαν, ἣτις προὔπῆρχε μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν των.

— Ἐ, ὑπομονή, κουράγιο· τί νὰ κάμουμε; εἶπεν εἰς ἀπάντησιν ὁ γέρο Φάλλκος.

— Τί ὑπομονή, κουράγιο; ἐπανέλαβεν ἐν ἀπορίᾳ ὁ Ἀγάλλος.

— Αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος, ἀπήντησεν ὁ Φάλλκος.

— Τὸ ξέρω, εἶπεν ὁ Ἀγάλλος· μόνο πές μου, τί τρέχει;

— Ζωὴ 'σὲ λόγου σου, εἶπε πάλιν ὁ ἄλλος.

— Πέθανε τὸ Γκλεζῶ;

— Δὲν ἐπέθανε ἀκόμα· πεθαίνει.

— Τῶνόντι ἡ νεᾶνις ἔπνεε τὰ λοίσθια.

Ὁχρά, διαφανῆς, μεταξωτῆ, εἶχε κρυολογήσει εἰς τὴν ἐξοχὴν τὸ περασμένον φθινόπωρον, ὅπου ἐπῆγε κ' ἔμεινε δύο-τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ ἰδιόκτητον καλύβι τῆς οἰκογενείας, ἐκ φιλοτιμίας βοηθοῦσα τὰς ἐργατίνας εἰς τὸ μάζεμμα τῶν ἐλαιῶν, ἀκόμη καὶ ὑπηρετοῦσα εἰς τὴν ἐκθλιψίν τοῦ ἐλαίου εἰς τὸ πατητήρι, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς τὸ κατώγι τῆς μικρᾶς ἐπαύλεως. Δὲν ἤκουε τὰς νοουθεσίας τῆς μητρὸς τῆς, ἣτις τὴν εἶχεν ἀκριβῆν καὶ πολυζήτητον, κ' ἤθελε νὰ ἐξασκηθῆ εἰς τὴν ἐργασίαν. Εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἰς τὴν ἄλλην νῆσον, εἰς τὴν πατρίδα τοῦ ἀρραβωνιστικοῦ τῆς, δὲν τὸ εἶχον εἰς ἐντροπὴν αἱ γυναῖκες τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν νὰ βοηθοῦσιν εἰς τοιαύτας ἐργασίας, κ' ἐφιλοτιμεῖτο νὰ τὰς μιμηθῆ, διὰ νὰ δείξῃ εἰς τὴν πενθερὰν καὶ τὰς ἀνδραδέλφους τῆς, ὅταν ἔμελλε νὰ πλεύσῃ μὲ τὸν Ἀγάλλον ἀντικρῦ, στὸ Κάστρον, ὅτι αὐτῆ, ἄς ἦτον καὶ γαλαζοαίματος, ἐπεθύμει νὰ εἶνε χρῆ-

σιμος κ' ἐργατικῆ, ὅπως ἐκεῖναι. Τέλος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν ἄρρωστη. Ἡ μήτηρ τῆς ἀνήσυχος τὴν ἐπεμελήθη τρυφερά. Ὅλαι αἱ γιάτρισσαι τῆς πρόλεως, μὲ τὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαντζούνια ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν. Ἀλλ' ἡ φύσις δὲν ἐβόηθει, καὶ ἡ κόρη ἐχειροτέρευε. Παρῆλθεν ὁ χειμῶν, καὶ ἤλπιζεν ἡ Γκλεζίτσα ὅτι μὲ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἀνοιξέως (ἐστρώθη τὸ φθινόπωρον, εἰσέβαλεν ὁ χειμῶν) θὰ ἐδυνάμωνεν ἡ μεταξωτῆ κόρη. Εἰς μάτην. Ἡ γλυκεῖα νεᾶνις ἐχειροτέρευε, ἀφαιρεῖτο τὸ περίβλημα, κ' ἐφανερώνετο εἰς τὰ ἔξω, κ' ἐγίνετο ψυχῆ. Καὶ τέλος, τὸν Ἀπρίλιον ἐκεῖνον, ὀλίγον μετὰ τὸ Πάσχα, ὅταν ἔφθασεν ὁ Ἀγάλλος, τὸ ἄνθος ἐφυλλορόησε, κ' ἔγειρε, κ' ἐμαράνθη.

*

Ἀφοῦ ἔκλαυσεν ὡς παιδίον, κ' ἐθρήνησεν ὡς γονεὺς ὁ Ἀγάλλος, κ' ἔβρεξε μὲ δάκρυα τὸ χῶμα, δευτέραν καὶ τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ταφήν, συγχρόνως εἶπε μέσα του.

— Δὲν πάω ἐγὼ τώρα ν' ἀρραβωνισθῶ τὴν Οὐρανίτσα διὰ νὰ πάρω τὴν εὐχὴ τῶν γονέων μου; Ἴδου φῶς φανερά, καθὼς εἶπεν ὁ πατέρας, δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεμελιώσῃ σπίτι χωρὶς τὴν εὐχὴ τους.

Ὁ γέρο-Φάλλκος κ' οἱ συγγενεῖς τῆς τεθνεούσης, τὸν ἐλυπήθησαν, καὶ τοῦ εἶχαν ναυλώσει πέραμα διὰ νὰ τὸν στείλουν πέραν, νὰ ὑπάγῃ νὰ λησμονήσῃ νὰ παρηγορηθῆ καὶ νὰ μὴ ὑγραίνῃ καθημερινῶς τὸ χῶμα τοῦ νεοσκαφοῦς τάφου. Ὁ Ἀγάλλος τοὺς ἀπεχαιρέτισεν, ἐπεβιβάσθη, καὶ εἰς ὀλίγας ὥρας ἔφθασεν εἰς τὴν γενέθλιον

νῆσον. Ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ Ἐάνεμον, εἰς ἓνα βορειοανατολικὸν λιμένα, ἐβάδισε δύο ὥρας, συνοδευόμενος ἀπὸ δύο ἀγωγιάτας μὲ τοὺς ἡμιόνους των, φέροντες τὴν μικρὰν ἀποσκευὴν των. Ἐφθασεν εἰς τὸ Κάστρον. Ἡ αὔρα τῆς θαλάσσης ἐφάνη σῶτεῖρα καὶ ὑγιαντικῆ. Ἐπαρουσιάσθη εἰς τοὺς γονεῖς του, κ' εἶπε.

— Καλὰ μοῦ λέγατε, δὲν μπορεῖ νὰ θεμελιώσῃ κανεὶς ἐπάνω στὴν ἄμμο. Τὸ Γκλεζὸ πέθανε. Λοιπὸν, ἀφέντη, εἴμ' ἔτοιμος, γιὰ τὴν εὐχὴ σου, νὰ πάρω τὴν Οὐρανίτσα· ἰδοῦ, λάβε τὸ δαχτυλίδι νὰ τῆς στείλῃς δι' ἀρραβῶνα.

— Τί λές, παιδί μου; Ἡ Οὐρανίτσα τώρα ἔχει δύο παιδιά, ἀνήψια σου. Βρίσκεται στὴ Ὑδρα μὲ τὸν ἀδερφό σου.

— Τὸν ἀδερφό μου;.. Τὴν ἐπῆρε ὁ Μπεφάνης γυναῖκα;

— Τί ἤθελες νὰ κάμω; Ἀφοῦ εἶχα δώσει τὸν λόγο μου... Δὲν με ἀκουσες ἐσύ, ὁ Μπεφάνης ἔκαμε ὑπακοή.

Καὶ πάλιν ὁ Ἀγάλλος ἠσθάνθη κρυφίαν ἀνακουφισίν· εἰς τὸ φανερόν, ἐκρέμασε τὸ κεφάλι, κ' εἶπε·

— Καλὰ, τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται.

*

Ἐξῆλθε νὰ περιπατήσῃ ἀνά τὰ στενὰ σοκάκια τοῦ Κάστρου, διέσχισε κατὰ μῆκος τὰς συνοικίας, ἔφθασεν ἕως ἐπάνω στῆς Ἀνάγκης τὸ κανόνι, εἰς τὴν ὑψηλὴν βορειότεραν ἄκραν, καὶ μέσα του ἐμελετοῦσε κ' ἔλεγε·

— Καλὰ, ἐγὼ τώρα τί νὰ κάμω; Ἡ πρέπει νὰ βρῶ νύφη ἢ νὰ καλογερῆψω.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

+ Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΑΝΑΛΥΣΙΣ

ΥΠΟ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΡΑΪΚ

Η ποίησις φαίνεται, ότι προέκυψε ἐκ τοῦ μύθου. Πλείσται ὄσαι ὑποθέσεις ὑπάρχουν περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων τούτων προϊόντων τῆς φαντασίας.

Ἡ φωτεινότερα ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἐκείνη ἢ ὁποία ὑπεστήριζεν, ὅτι ὁ μῦθος εἶναι παράστασις τις τῶν φυσικῶν γεγονότων. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παίζει μέγαν ρόλον, ὁ μεταξὺ τῆς ἀνοίξεως λ. χ. καὶ τοῦ χειμῶνος ἀγῶν. Αὐστριακός τις ἐν τούτοις ἐρευνητὴς ὁ Ὄθων Ράϊκ ἔχει τρανῶς ἀποδείξει, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν μύθων ἔχουν ἄλλην τινα προέλευσιν καὶ ὅτι τὸ ἐν αὐτοῖς φυσικὸν γεγονὸς μόνις κατὰ δεύτερον λόγον ἐξετάζεται. Καὶ τοῦτο ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως διαφωτίζει τὸ ζήτημα ἀρκετά. Διότι ὁ ἄνθρωπος θέτει ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐξ ἐνστικτοῦ ἐνεργουσῶν δυνάμεων του. Τὸ ἐνστικτον δ' ἐκεῖνο, ὅπερ ἐνωρίτατα πλείστους περιορισμούς καὶ ἐμπόδια ὑπέστη, ὑπῆρξεν ἢ γενετήσιος ὄρμη. Ἡ μᾶλλον αἱ γενετήσιοι ὄρμαι. Διότι ἢ μία αὕτη χωρίζεται εἰς πολλὰς διαφόρους ἀποχρώσεις μερικωτέρων ὄρμων, τὰς ὁποίας ἡμεῖς νῦν ἐκφυλισμένας καὶ παρὰ φύσιν καλοῦμεν.

Ὁ μῦθος παριστᾷ λοιπὸν εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις τὴν φυλοποίησιν τοῦ σύμπαντος (δηλ. τὴν γένεσιν φύλου καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς γενετησίου ὄρμη) καὶ δεικνύει συγχρόνως κατὰ πόσον ἢ παραγκώνισις, ἢ καταπίεσις τῶν κάπως ἀηδῶν ὑπὸ τῆς φυλετικῆς ἠθικῆς προγεγραμμένων τάσεων ἔχει προχωρήσει εἰς τὸ ἀσυνειδήτον. Διότι ἢ πρωτογενῆς φυλικὴ φύσις τῶν παραδόσεων διὰ τῶν ἐκτοπισμῶν καὶ συνοψισμῶν τῆς ὕλης γίνεται πάντοτε ἀσαφεστέρα ἐφ' ὅσον αὐστηρότερα ἀκολουθεῖται ἢ ἐπίκρισις τῶν τοιοῦτου εἶδους ἠθικῶν πράξεων. Καὶ ὁμοῦ πάντοτε καὶ εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς ἐπανέρχονται τὰ

αὐτὰ θέματα καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν ἐθνολόγων καὶ τῶν ψυχοαναλυτικῶν ἐρευνητῶν ἐπέτυχον ν' ἀνακαλύψωσιν ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὰς ἐπισωρεύσεις καὶ τὰ κατόπιν στρώματα τὰς ψυχοφυλικὰς βάσεις τοῦ μύθου.

Παράδειγμα φωτεινότατον παρέχει ἡμῖν ὁ τοῦ Οἰδίποδος μῦθος: Ὁ Οἰδίπους λαμβάνει τὸν χρησμὸν ὅτι μέλλει νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα του καὶ νὰ νυμφευθῇ τὴν μητέρα του Ἰοκάστην.

Πράττει ταῦτα ἐν ἀγνοίᾳ του καὶ τιμωρεῖται σκληρότατα. Τί ὑποκρύπτεται ὀπισθεν τῶν συμβάντων τούτων: Ἡξεύρομεν νῦν ἐκ τῶν ψυχοαναλύσεων τῶν ψυχοπαθῶν, ἐξ ὄνείρων καὶ ἀνεπιγνώστων πράξεων φυσιολογικῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἢ παιδικὴ ψυχικὴ ζωὴ παρουσιάζει σπουδαίας ἀντιθέσεις. Οἱ ψυχοαναλυτικοὶ διηγοῦνται περὶ τιτανομαχιῶν τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς καθ' ὃν ἢ παλαιὰ γνώμη Παιδίων—πλάσμα ἀγγέλου ἀθώωτερον θὰ ἐκλείψῃ. Κάθε μία ἀπὸ τὰς μικρὰς ταύτας ὑπάρξεις ἀγωνίζεται κατὰ τὰ πρῶτα ἤδη πέντε ἔτη τῆς ζωῆς τῆς τὸν μεταξὺ τοῦ φυλικοῦ πόθου, καὶ τῆς ἠθικῆς δυσχερῆ ἀγῶνα. . . Ἐπισήμως κυριαρχεῖ ἀκόμη πάντοτε ἢ ἰδέα, ὅτι ἢ γενετήσιος ὄρμη μόνις μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ὠριμότητος ἀρχίζει. Εἰς οὐδὲν ὁμοῦ ὠφελεῖ νὰ κλείωμεν οὕτω τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ γενετήσιος ὄρμη δὲν εἰσορμᾷ αἰφνιδίως εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς τὰ δαιμόνια εἰς τοὺς χοίρους. Ἡδὴ εἰς τὴν τρυφερωτέραν παιδικὴν ἡλικίαν ἐξεγείρονται πρωτογενεῖς καὶ ἀσυνειδήτοι δυνάμεις καὶ ἐπιθυμίαι, τὰς ὁποίας ἀναποδράτως ὡς γενετησίους (ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως) ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν. Ὁ καθηγητὴς Φρόϋδ ἀπέδειξεν εἰς τίνα φαινόμενα ἐκδηλοῦται ἢ παιδικὴ αὕτη γενετήσιος ὄρμη καὶ πόσον μεγάλην ἐπιρροὴν

ἔχουσι ταῦτα εἰς τὴν γένεσιν τῆς ψυχοπαθείας. Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀγωγῆς ὅλα: αἱ ἐξεγέρσεις αὐταὶ ὠθοῦνται εἰς τὸ ἀσυνειδήτον, καταχώννυνται τρόπον τινά, καὶ μόνον εἰς διδομένην εὐκαιρίαν ἀναφαίνονται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ὄνείρου, τῆς ψυχοπαθείας καὶ τῆς ποιήσεως.

Καὶ ἢ ἀνθρωπότης φαίνεται ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα στάδιά της ὑπέκυψε εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐξεγέρσεις. Προσέλαβεν ὁμοῦ κακὴν τινα γκουβερνάνταν τὴν ἠθικὴν καὶ τώρα δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν παιδικῶν της ἀναμνήσεων.

Εἰς τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον ἀναζητοῦν εἰς τούτων τῶν ἐν γένει ἀνθρωπίνων παιδικῶν πόθων.

Οἱ εἰς τὸ ἀσυνειδήτον ὠθούμενοι πόθοι παρουσιάζονται ἐνταῦθα πλαστικῶς ὡς ἐκπληρωμένοι καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν (τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἠθικῆς) σκληρῶς τιμωρούμενοι. Ὁ μῦθος εἶναι μία παιδικὴ φαντασία τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν τῷ δράματι τούτῳ τοῦ Σοφοκλέους ἢ Ἰοκάστη λέγει, ὅτι συνέπεσεν ἄνθρωποι νὰ ἔχουν κοιμηθῇ ἐν ὄνειρῳ μὲ τὴν μητέρα των. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης φθάνομεν εἰς τὸ τοῦ ὄνείρου θέμα. Ἄλλοτε ἐθεώρουν τὸ ὄνειρον ὡς εἶδος τι «τυφλόμυιγας» τῆς φρονήσεως. Εἰς τὰς πρωτοτύπους καὶ βαθείας ἐρεύνας τοῦ Φρόϋδ (ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ εἶναι ὁ κατ' εὐθεῖαν συνεχιστὴς τῆς ψυχολογίας τοῦ Νίτσε) ὀφείλομεν τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὸ ὄνειρον παραμονεύει ὑπὸ τὸ κάλυμμα καὶ κάμνει μὲ πλῆρες σχέδιον τὴν ἐκλογὴν του. Ἐν τῷ ὄνειρῳ ἀναφαίνεται πᾶν τὸ εἰς τὸ ἐνστικτον ἀνηκόν παραγωνισθὲν καὶ ξεσπᾷ εἰς σπανίας φαινομενικῶς συγκεχυμένας εἰκόνας. Τοὺς αὐτοὺς ψυχικοὺς μηχανισμούς καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς τὸν μῦθον ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν. Μόνον τότε ὄρμη τις προγεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐνσυνειδήτου δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ, ὅταν καλυφθῇ, δουλευθῇ καὶ γείνη ἐντελῶς ἄγνωστος. Τὸ ἀσυνειδήτον μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν μέθοδον τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὅταν θέλουν νὰ ἐκφράσουν τί, ὅπερ εἰς τὴν αὐστηρὰν λογοκρισίαν φαίνεται ἠθικῶς καὶ

πολιτικῶς ἐπικίνδυνον. Ὑποδεικνύει, μεταθέτει, συνθλίβει, ὁμιλεῖ εἰς εἰκόνας. Οὕτω γεννᾶται ἢ τοῦ ὄνείρου ἐργασία, ἢ μὲ τὰ ἀσυνειδήτητα ταῦτα ὑλικά ἀναλαμβάνει τὸ ἐνσυνειδήτον. Παλαιοὶ λησμονημένοι παιδικοὶ πόθοι ξυπνοῦν, κακοθήεις, ἐγωῖστικαί, ἐκδικητικαί, ἀντικαιωνικαὶ ἐξεγέρσεις μᾶς ἐκπλήττουν. Κάθε ὄνειρον δεικνύει, ὡς ὁ μῦθος τὴν ἐκπλήρωσιν πόθου τινὸς καὶ σχεδὸν κάθε ὄνειρον ἐξαιρέσει τῶν ὄνείρων τῶν τελείως μικρῶν παιδιῶν—ἐκδηλοῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐνσυνειδήτου κατεργασίαν ἐκείνην, διὰ τῆς ὁποίας τοῦτο φέρει εἰς τὴν κατάλληλον μορφήν τὰ παραγκωνισθέντα συμπλέγματα, ὅπως διαρρήξουν τὸ κάλυμμα ὑφ' ὃ ταῦτα παραμονεύουν. Ἴνα μάθῃ τις νὰ ἐννοῇ τὸν συμβολισμόν τοῦ ὄνείρου, ἔχει ἀνάγκην μιᾶς κατόπιν πολλῶν μόχθων ἀποκτηθείσης ἰδιαίτερας τέχνης τῶν ψυχοαναλυτικῶν. Αὕτη δέον νὰ στηρίζεται εἰς τὴν πίστιν τοῦ αὐστηροτάτου καθορισμοῦ τοῦ ψυχικοῦ. Ἴσως πανταχοῦ εἰς τὸν αἰσθητὸν κόσμον ὑπάρχει ἐλευθερία, ἀλλ' εἰς τὸν τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς διανοήσεως κυριαρχεῖ τυραννία.

Ἐκπαλαὶ οἱ ποιηταὶ ἔχουν προαισθανθῇ, ὅτι κάποια αἰσθήσις κρύπτεται ἐν τῷ ὄνειρῳ, ἔχουν ἐννοήσῃ πρὶν ἀπὸ τοὺς ψυχολόγους τὸ πρόβλημα. «Ἐάν τις ἤθελεν ἐξερευνῆσει πάντα τὰ εἶδη καὶ πάντας τοὺς βαθμούς τῶν ὄνείρων, θὰ ἦτο ὁ πλέον βαθύτερος παντὸς ἄλλου σημερινοῦ γνώστης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς». (Χάουπτριαν). Θὰ ἦτο ἴσως ἐνδιαφέρον νὰ ἐξετασθῇ ποῖαν θέσιν ἔχουν οἱ ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς μας ἀπέναντι τῆς ψυχοαναλύσεως, ἀλλὰ τὸ θέμα τοῦτο ὑπερβαίνει τὰ στενὰ ὄρια τῆς πραγματείας μου.

Οἱ ποιηταὶ ἔχουν ἐπίσης ἀνακαλύψει τὴν συνάφειαν τοῦ ὄνείρου καὶ τῆς ποιήσεως.

Ὁ Χέμπελ δηλοῖ τοῦτο π. χ. εἰς τὰ ἡμερολόγια του εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ὄνείρων τῆς Χριστίνης καὶ ὁ Βάγνερ παρουσιάζει τὸν Χάνς Σάξ του λέγοντα: «Ὁλη ἢ ποίησις καὶ τὰ ποιήματα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀληθινὰ ὄνειροπολήματα».

Δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀλληλουχίαν ταύτην διὰ τοῦ ἐν ἐργηγόρσει ὄνει-

ρου. Κάθε νέος ονειρεύεται και εν καιρῷ ἡμέρας ἀκόμη, και φαντάζεται τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πλέον θερμῶν πόθων του. Φήμε και ἔρωσ μέλλουν νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὰς πτέρυγὰς των. . .

Ὁ ποιητὴς προσέχει ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα ἄτινα εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του ἐφησυχάζουν δίδει εἰς ταῦτα σχῆμα και μορφήν. Ὁ Χέμπελ γράφει ὅτι τοῦτον «τὸν συμβολισμόν τοῦ ἐσωτερικοῦ του ἐγῶ» θεωρεῖ ὡς τὴν ἀποστολήν του. Πρὸς τούτοις πάντοτε ξεσποῦν νέα συμπλέγματα, ὧν ὁ ποιητὴς οὐδεμίαν ιδέαν ἔχει. Τὰ ἐναποθηκευμένα πάθη ἀποβάλλονται, ἐν μέρει, τοῦλάχιστον. Ἐν τούτῳ ἔγκειται ἡ θεραπευτικὴ ἀξία τῆς δημιουργικῆς ἐργασίας. Πῶς θὰ ἡδύνατό τις ὅλας αὐτὰς τὰς ἀσθενείας τῆς φαντασίας, τοῦ φθόνου, τοῦ μίσους, τῆς ζηλοτυπίας και τοῦ πόθου νὰ ὑποφέρη, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ σανατόριον τῆς τέχνης;

Ἡ πλάνη και ἡ ψυχοπάθεια παριστῶσιν ὄντως ἀποτυχούσας δραπετεύσεως δοκιμὰς ἀχωνεύτων παραστάσεων και τὰ ἐκ τούτων πηγαζόμενα πάθη. Τὸ ὄνειρον και ἡ ποιήσις ἐπιτυχεῖς ἀποχωρήσεως πηγὰς. Οὐχὶ ἄνευ ἀφορμῆς τονίζουσι και ξανατονίζουσι πάντοτε ὅλοι οἱ ποιηταί, ὅτι τὰ ἔργα των εἶναι τεμάχια μεγάλης τινὸς ἐξομολογήσεως. Εἰς αὐτοὺς ἔχει ἐπιτραπῆ ἀπὸ τῶν ἀντιθέσεων των νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὴν τέχνην ἀντὶ εἰς τὴν τῆς ψυχοπαθείας ἐκδηλωσιν. Οὕτω ἐννοοῦμεν βαθύτερον τὴν φράσιν τοῦ Ίψεν: «Συνθέτειν ποιήματα σημαίνει δικάζειν ἑαυτόν». Διότι τοῦτο εἶνε εἶδος τι ἐξομολογήσεως και γορηγεῖ τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως αἶσθημα, ὅπερ αὕτη δίδει εἰς τὸν πιστὸν ἐκκλησίας τινὸς και ἡ ψυχοανάλυσις εἰς τὸν ψυχοπαθῆ.

Πρὸ ἐκάστου μεγάλου ἔργου δύο σκέψεις ἀναδύονται: ἡ μία ἀφορᾷ τὴν πρὸ τῆς δημιουργικῆς ἐργασίας βαθειάν θλίψιν και ἡ ἄλλη τὴν κατὰ τὴν σύλληψιν και τὸ πρῶτον σχεδιάσμα μεγάλην χαράν. Διότι ὅπου ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς βασάνου του μένει βουβός, εἰς τὸν ποιητὴν ὁ θεὸς Ἀσκληπιὸς ἐπιτρέπει νὰ εἴπῃ τί πάσχει.

Ἀπέχω τοῦ νὰ θελήσω νὰ ἐγκαταστήσω, καθ' ὃν τρόπον ὁ Λομπρόζο ἢ ὁ Νορδάου, σύνδεσμόν τινα μεταξὺ τῆς παραφροσύνης και τῆς μεγαλοφυΐας. Ἀλλὰ τοιαύτη τις σχέσις βεβαίως ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ποιήσεως και τῶν ψυχοπαθειῶν. Μὴ δὲ ὁ μαργαρίτης δὲν εἶναι ἀσθενεία τις τοῦ οστράκου; «Ἡ ἀσθένεια ὑπῆρξε βεβαίως ἢ βαθυτέρα ἀφορμὴ ὅλης τῆς δημιουργικῆς ὁρμῆς: δημιουργῶν τις ἐγένετο ὑγιῆς, δημιουργῶν ἡδύνατο ν' ἀναρρώσῃ».

Οἱ ποιηταί παλαίουν μὲ τὰ αὐτὰ συμπλέγματα, ἔνεκα τῶν ὁποίων οἱ ψυχοπαθεῖς πάσχουν και μὲ τὰ ὁποῖα και ἡμεῖς ἐπίσης οἱ φυσιολογικοὶ ἄνθρωποι παλαίουμεν.

Ὁ νεώτερος πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος κάπως αὐστηρότερα διακρίνει τὰς κόρας, ποῦ κατὰγονται ἀπὸ καλὰ σπίτια ἀπὸ τὰς κόρας τῶν οἰκῶν τῶν ἀπολαύσεων, καταδικάζει ἡμᾶς νὰ πνίξωμεν μέγα τι μέρος τῶν φυσικῶν μας ὁρμῶν. Δὲν εἶναι π. χ. δυνατόν εἰς πάντας ἔργῳ ν' ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς ἐξομολογήσεως και τοῦ μίσους: ἀδύνατον προσβολὴν τινα νὰ ἐκδικήσῃ τις διὰ τοῦ ἀμέσου φόνου τοῦ ἀντιπάλου. Ἡ κοινωνία καταδικάζει κάθε φαινόμενον ἀπιστίας τῶν γυναικῶν. Τὸ νὰ εἶναι τις ἠθικὸς σημαίνει πολλάκις ὅτι οὐδεμίαν φαντασίαν ἔχει. . .

Ἡ φύσις τῆς ποιητικῆς ἐργασίας πλησιάζει πρὸς τὴν τοῦ ὑστερικοῦ συνταυτισμοῦ λειτουργίαν. Ὁ ὑστερικὸς διὰ τῆς φαντασίας του μετατίθεται εἰς τὸν βίον ἄλλων ἀνθρώπων και συζῆ τὰς τύχας ἐκείνων μὲ πολὺν πόνον και μακαρίως. Εἰξεύρομεν, ὅτι τουταῦτὸ συμβαίνει και μὲ τὴν ποιητικὴν δρᾶσιν. Ὁ Φλωμπέρ γράφει ὅτι κατὰ τὴν σκηνὴν τῆς δηλητηριάσεως τῆς πτωχῆς Ἐμμας Μποβαρὺ ἠσθάνθη τὴν γεῦσιν τοῦ ἀρσενικοῦ και ὅτι πολλάκις ἤμεσεν. «Ἀπέθανε!» ἐφώνησεν ὁ Κλάιστ μετὰ δακρύων ὅταν ἐξιστόρησε τὸ τέλος μιᾶς τῶν ἡρώιδων του. Ὁ Ε. Τ. Α. Χόφμαν πιστεύει ἑαυτὸν καταδιωκόμενον ὑπὸ τῶν προσώπων τῆς φαντασίας του. Ὅλα τὰ συμπτώματα ἐκεῖνα, ἅπερ ὁ Λομπρόζο, ὁ Μόμπιον, ὁ Ράμερ και οἱ ἄλλοι ψυχίατροι φέρουσι πρὸς διάγνωσιν τῆς παραφροσύνης φαίνονται ἡμῖν, ὅτι ἀν-

ταποκρίνονται μὲ τὰ τῆς ψυχοπαθείας.

Ὅλοι οἱ ποιηταί—εἶναι περιτὸν ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα παραδείγματα παρουσιάζουσι πρῶτον τινα φυλικὸν βίον.

Ἡ ἰσχυρά των φαντασία ἐξεγείρεται ἐνωρὶς και ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν μὲ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ περίξ κόσμου. Οὕτω ἀποσύρονται οὗτοι: εἰς τὸν ἐν ἑαυτοῖς και μεθύσκονται εἰς αὐτοδημιουργήτους κόσμους ὡς και οἱ ψυχοπαθεῖς.

Ὅ, τι ἡ ζωὴ τοῖς ἀρνεῖται, τοῖς τὸ δίδει τὸ ὄνειροπόλημα. Δὲν εἶναι καμμία σύμπτωσις ἐὰν πρὸς τὸν ποιητὴν ἀντιτίθεται ὁ ἄνθρωπος τῶν ἔργων. Ἐνταῦθα φθάνομεν εἰς ψυχοφυλικὸν τινα θεμελιώδη νόμον τῆς ψυχοανάλυσεως, ὁ ὁποῖος ἐκ τῆς πρωιμότητος ἢ μὴ τῆς γενετησίου ὁρμῆς δύναται νὰ ἐπεξηγή τὴν τύχην ἐκάστου: Ὡς ἐν τῷ φυλικῷ αὐτοῦ βίῳ εἶναι τις, οὕτω ἐπίσης και εἰς τὸν λοιπὸν βίον.

Ὁ ποιητὴς ἔχει ἐπίσης ὁμοιότητάς τινας μὲ τὸ παιδί και ὁ Σίλλερ ἔχει προαισθανθῆ τὴν συνάφειαν ταύτην, ὅταν τὴν ποίησιν θεωρεῖ παραγομένην ἀπὸ τὴν πρὸς τὸ παίζειν ὁρμῆν.

Τὸ παιδί, ποῦ παίρνει ἕνα κομμάτι ξύλο και δι' ἀσκεδάζει μ' αὐτὸ ὡς νὰ ἦτο κούκλα, ἀποδεικνύει πόσον ἰσχυρὰ εἶναι ἡ ἐν αὐτῷ ποιητικὴ ἰδιότης. Ὅτε ποτὲ ὁ Τολστόϊ ἐν τῷ μικρῷ του λαϊκῷ σχολείῳ τῶν παιδῶν ἔδωκε μύθους νὰ τοὺς κάμνουν ποιήματα, ἐξεπλάγη πρὸ τῆς μεγάλης του φαντασίας και τῆς ποιητικῆς ἰδιότητος τῶν μικρῶν χωρικῶν. Τὸ παιγνίδι: διὰ τὸ παιδί εἶναι κάτι ἐντελῶς σοβαρὸν, τόσον σοβαρὸν ὅσον εἶναι τὸ ἔργον του εἰς τὸν ποιητὴν. Καὶ ὅτε ὁ Βαλζακ δεικνύων πρὸς τινα τραχὺν τοῖχον ἐφώνει: «Αὐτὸ εἶναι μάρμαρον» ἐδείκνυεν εἰς ἡμᾶς καθαρὰ τὴν συνάφειαν. Εἰς κάθε ποιητὴν κρύπτεται ἕνα παιδί, και εἰς κάθε παιδί εἰς ποιητὴς.

Ὁ ἐκ Βιέννης νευρολόγος ἰατρός Γουλιέλμος Στέκελ ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν μελέτην τοῦ τινα ἀφορῶσαν τὸν κύκλον τῶν σπουδαιότερων ἡμῶν ποιητῶν και τὰ ὄνειρά των. (Τὸ βιβλίον του «Τὰ ὄνειρα τῶν ποιητῶν» ταχέως θέλει ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ Μπέργκμαν). Ἐντύπωσιν προξενεῖ,

ὅτι τὰ ὄνειρα ταῦτα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λίαν πεζῆς φύσεως, ἐνῶ τὰ τῶν ψυχοπαθῶν εἶναι συνήθως ἐξαιρετικῶς ποιητικά. Οὕτω ὁ Ρόζεγκερ ὄνειροπολεῖ κάπως τὴν μαθητικὴν του ἡλικίαν και ξαναζῆ ὅλους τοὺς πρὸ τοῦ αὐστηροῦ διδασκάλου φόβους. Αὕτη ἡ νηφαλιότης εἶναι ψυχολογικῶς λίαν ἀνεξήγητος: ὁ ποιητὴς ἔχει ἀκριβῶς ἄλλας πηγὰς ἐν τῷ ἔργῳ του διὰ τοὺς ἀνεπιγνώστους πόθους του.

Πολλὰ ἀκόμη θὰ ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ διὰ τὴν ἐπιρροὴν τῆς τέχνης. Ὁ παρατηρητὴς ἢ ὁ ἀναγνώστης μετατίθεται ὁμοίως μὲ τὸν ποιητὴν εἰς τὴν θέσιν τῶν προσώπων ἔργου τινός, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον γίνε-ται δυνατόν διὰ τῆς γενικότητος τῶν παρισταμένων ἢ προαισθανομένων ἐξεγέρσεων (Συναίσθησις). Βλέπει τις μὲ τὸ ὄνομα τῶν «φαντασμάτων» τὰς συνεπειὰς τῆς γενετησίου ὁρμῆς, εἰς τὸν «Βαλενστάϊν» τὰς τῆς φιλοδοξίας (ἀνεπιγνώστως συνεργεῖ ἡ παιδικὴ ἐναντίωσις κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοκράτορος) και ἀντιδρᾷ τελείως κατὰ τῶν παθῶν διὰ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς συγκινήσεως και οὕτω καθεξῆς. Αὕτη ἡ ἀνεπιγνώστων ἐξεγέρσεων καθαρσις εἶναι τοῦτο, ὅπερ μόλις καθιστᾷ δυνατόν τὴν βαθειάν ἐντύπωσιν τῆς Τραγωδίας.

Ὁ περίφημος ὀρισμὸς τοῦ Ἀριστοτέλους καθ' ὃν ἡ τραγωδία εἶναι ἡ ἀπομίμησις ἐνεργείας τινός. «περαίνουσα δι' ἔλεον και φόβον τὴν τῶν τοιοῦτων παθημάτων κάθαρσιν» προσλαμβάνει οὕτω τὴν βαθυτάτην σημασίαν. Ἡδὴ ὁ Σταγειρίτης προησθάνθη τοῦλάχιστον τὴν ἀλληλουχίαν ταύτην ἀφοῦ ἐκ τῆς ἰατρικῆς προσλαμβάνει τὸν ὄρον «κάθαρσις». Ὁ Μπρόουερ, ὁ Φρόυδ ὠνόμασαν τὴν μέθοδον ἐκείνην. ἡ ὁποία καθιστᾷ δυνατόν διὰ τῆς ἐκφράσεως τὴν κάθαρσιν ἀηδῶν συμπλεγμάτων, καθαρτικὴν (Studien über Hysteria).

Ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μεταχειριζώμεθα νέαν τινα λογοτεχνικὴν ἐξέτασιν τῆς ἱστορίας τῆς ὕλης, τῆς φιλολογικῆς παραδόσεως και οὕτω καθεξῆς μόνον ὡς προεισαγωγὰς εἰς τὴν ψυχικὴν ἀνάλυσιν.

Ὁ κριτικὸς μέλλει νὰ ἴδῃ ἄνθρώπους,

οί όποιοι κατά τύχην είναι ποιηταί, πάσχοιτας ώς όλοι μας υπό τής άνεπαρκείας τής ύπάρξεως, θέλοντας, παλαιόντας, ποθοϋντας και νικωμένους. Θ άναζητήση θεμελιώδη μάλλον συναισθήματα ή θεμελιώδεις σκέψεις έξ ών δύνανται νά έχωσι γεννηθή έργα. Θά όφείλη νά έξηγήση τās κατευθύνσεις τής θελήσεως, τούς πόθους, τās προσπαθείας, άτινα πάντα έπιγνώστως ή άνεπιγνώστως έξαίρονται εις τά έργα ταϋτα. Διατί, ό ποιητής κατέφυγεν εις τήν ύλην ταϋτην; Καλήτερον έρωτώντες: Διατί οϋτος έγένετο τό καταφύγιον τής ύλης ταϋτης; Τό θεμελιώδες λάθος όλων τών λογοτεχνοϊστορικών και κριτικών είναι, ότι πιστεύουν ότι έφθασαν εις τό όλον βάθος, άν μόνον κατευθύνσεις και κινήσεις διακρίνουσι, χαρακτηριστικά σημεία έξέρωσιν και παραδειγματίσουν. Και δέν έχουν τήν παραμικράν ιδέα, ότι ακριβώς εκ του μηδενός μόλις εις τήν έπιφάνειαν έπροχώρησαν — έκαμαν δηλαδή σοβαρωτέραν τινα έργασίαν συνεργάτου. Ουσιαστικώτερα είναι ή άναγραφή τών ψυχικών σχέσεων ή τών μεταξύ τών προγόνων και έπιγόνων συνδέσμων. Ο χρόνος και ό τόπος — μόνον ένα όνειρον. Καί αυτά άκόμη έξ ύψηλοτέρας έννοίας είναι συμπτωματικά. Ως τό μόνον πραγματικώς άληθινόν άπομένει τό τυπικώς άνθρώπινον, ή ψυχική βίωσις τών τής γής όντων, ή έσωτερική των πάλη, ή νίκη των και ή ήττά των, ή θλίψις των και ή χαρά των. Η είσδυσις έντός τής συγκεκριμένης ψυχής του ένός μοι λέγει περισσότερα παρ' όσον θά δύναν-

Σκίτσα Στεφάνου Σίντιγκ

ται νά μοι είπωσιν όλοι αί κινήσεις του συνόλου. Ουσιαστικώς ή τής λογοτεχνίας έξέτασις άς είναι έφηρμοσμένη Ψυχολογία, Ψυχογνωσία.

Ο κριτικός άς είναι ψυχολόγος (ό όποιος συγχρόνως άς είναι και καλλιτέχνης). Οφείλει ν' άναγνωρίζη τό άνθρώπινον και εις αυτάς τās παραμορφώσεις του. Ψυχολόγος τις, ό όποιος δέν δυναται κάπως νά έννοήση πώς ή σύζυγος έγκρατούς τινος φιλοσόφου έγεινε Ξανθήιπη δύναται ν' αυτοκτονήση. Η έργασία του λογοτεχνοϊστορικού άς είναι μία βαθεία ψυχική άνατομία. Θά όφείλη πολλάκις νά ζητήση εκείνο, όπερ όπισθεν τής προσόψεως έργου τινός κρύπτεται, θά όφείλη ν' άναγράψη, διατί τούτο κρύπτεται.

Πολλά νέα ζητήματα παρουσιάζονται ένταϋθα. Νέοι όρίζοντες έντεϋθεν γίνονται όρατοί.

Φυλικός βίος και τέχνη φαίνονται ότι άποφεύγονται και μένουσιν έκπληκτοι διότι πάντοτε εκ νέου συναντώνται. Καί ίσως ό έρωσ και ή τέχνη, εκείνο, όπερ γεννά και εκείνο όπερ δημιουργεί, οϋδέν άλλο είναι ή έν διά δυοϊν τών καλλιτέρων ήμών άνθρωπίνων δυνάμεων.

Καθ' όλας τās μεθοδικάς διαφοράς, ή έπιστήμη και ή ποίησις χωρίζονται, ό ποιητής ίσταται πλησίον του ψυχοαναλυτικού. Έχει ουσιαστικώς τήν αυτήν άποστολήν νά ζυπνά τήν δύναμιν τών σκοτεινών συναισθημάτων, τά όποια θαυμασίως έν τή καρδία ύπνωττον.

(Μετάφρασις Μ. ΛΙΣΜΑΝΗ)

ΑΪΝΡΙΚ ΙΪΒΕΝ
ύπό Στεφάνου ΣίντιγκΒΙΕΡΣΤΕΝ ΒΙΟΡΣΟΝ
ύπό Στεφάνου Σίντιγκ

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΣΤΙΧΟΥΣ

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

Ένα βράδυ ήλθε στην ψυχή του ή έπιθυμία νά φτειάξη ένα άγαλμα. Τόν πόθο τής στιγμής. Καί πήγε στον κόσμο για νά βρη ήρείχαλκο. Γιατί δέν μπορούσε παρά μόνο με ήρείχαλκο νά φτειάξη τó άγαλμά του.

Άλλά όλος ό ήρείχαλκος όλου του κόσμου είχε χαθή, κι' άλλον δέν μπορούσε νά βρη παρά τόν ήρείχαλκο του άγάλματος του: Αίώνια φροντίδα.

Κι' αυτό τó άγαλμα τó είχε μόνος του τελειώση με τά ίδια του τά χέρια και τó είχε βάλη πάνω στον τάφο τής μοναδικής αγάπης πουχε κάνη στον κόσμο, για νά

μείνη σαν ένα σημάδι τής άνθρώπινης αγάπης που δέν παύει ποτέ και σαν ένα σύμβολο τής άνθρώπινης οδύνης που δέν τελειώνει ποτέ. Καί δέν ύπήρχε σ' όλον τόν κόσμο άλλος ήρείχαλκος εκτός άπ' αυτόν.

Και πήρε τó άγαλμα, που τó είχε τελειωμένο, τó βάλε μέσα σ' ένα μεγάλο λέβητα και τώρριξε στη φωτιά.

Κι' άπ' τόν ήρείχαλκο τής «Αίώνιας φροντίδας» έφτιαξε τó άγαλμα «Ο πόθος τής στιγμής».

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Όταν επέθανε ό Νάρκισσος, ή λιμνούλα τής χαράς του άπό κουπα γλυκού νερού

ἔγεινε κοῦπα ἀλμυρῶν δακρύων, καὶ ἡ Νύμφες τῶν βουνῶν ἤλθαν κλαυμένης ἀπ' τὸ δάσος γιὰ νὰ τραγουδήσουν γύρω ἀπ' τὴ λιμνοῦλα καὶ νὰ τὴν παρηγορήσουν.

Κι' ὅταν εἶδαν ὅτι ἡ λιμνοῦλα ἀπὸ κοῦπα γλυκοῦ νεροῦ ἔγεινε κοῦπα ἀλμυρῶν δακρύων, ἔλυσαν τῆς πράσινες πλεξίδες τῶν μαλλιῶν τους, ἐφώναζαν μὲ κλάματα κ' ἔλεγον: «Δὲν παραξενεύομαστε ποῦ μὲ τέτοιο τρόπο πενθεῖς γιὰ τὸν Νάρκισσο, γιὰτὶ ἦταν τόσο ὡμορφος».

«Ἦταν ὡμορφος ὁ Νάρκισσος:» ἐρώτησε ἡ λιμνοῦλα.

«Ποιὸς ἄλλος λοιπὸν τὸ ἤξερε αὐτὸ καλ-

λίτερα ἀπὸ σένα;» ἀπάντησαν ἡ Νύμφες: «Πρὸς ἐμᾶς ἐδιάβαινε πάντα, ἀλλὰ σένα ἀναζητοῦσε, γιὰ νὰ καθήσῃ στὴν ὄχθη σου νὰ κυττάξῃ ἀπάνωθὲ σου καὶ μέσ' στὸν καθρέφτη τῶν νερῶν σου τὴν ὡμορφιά του νὰ καθρεφτίσῃ.

Καὶ ἡ λιμνοῦλα ἀπάντησε: «'Αλλὰ ἐγὼ ἀγαποῦσα τὸν Νάρκισσο, ὅταν ἐρχότανε νὰ καθήσῃ στὴν ὄχθη μου κι' ἀπάνωθὲ μου νὰ κυττάξῃ, γιὰτὶ μέσα στὸν καθρέφτη τῶν ματιῶν του ἔβλεπα πάντοτε τὴν δική μου ὡμορφιά».

Μοναχόν, Ἰούλιος 1912.

(Μετάφρασις)

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΣ

ΑΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ

ΜΙΑ νέα διεθνὴς κατάστασις πραγμάτων ἐδημιουργήθη ἀπὸ τινος γύρω εἰς τὸ ἐλεύθερον ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐθνικῶς θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐντελῶς ἀπρόοπτος καὶ δι' ἐκείνους ἀκόμη, οἱ ὅποιοι θὰ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ κρίνουν τὰ ἑλληνικὰ πράγματα μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἀπισιοδοξίαν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τωρινῆς ἐσωτερικῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς περιτιῆ πᾶσα ἐρμηνεία. Μολονότι ἡ ἀφύπνισις ἔγεινε πολὺ ἀργά, ἠχούντων τῶν κωδῶνων τῆς μεσημβρίας, ἐν τούτοις μία κάποια αἰσθητὴ ἀπαρχὴ ἐργασίας συνετελέσθη καὶ εἶνε πολὺ δύσκολον κατόπιν τῆς ἐργασίας αὐτῆς, πρωτογενοῦς ἀκόμη, βραδείας καὶ ὀλίγον στοιχειώδους, νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ ἄλλη συνθετωτέρα, εὐρυτέρα καὶ εἰλικρινεστέρα. Ὡς ποῦ θὰ φθάσῃ αὐτὴ καὶ ποῖαι ἀνάγκαι θὰ τὴν προκαλέσουν, δὲν δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νὰ προῖδωμεν. Αἱ ἀνάγκαι ὑπάρχουν, πρέπει ὅμως καὶ ὁ κόσμος ὁ αἰσθανόμενος αὐτὰς νὰ τὰς ἐκδηλώσῃ.

'Αλλ' ἀκριβῶς διότι ἡ νέα αὐτὴ ἐργασία συντελεῖται ἀργὰ λόγῳ τῆς λανθανούσης ἀκόμη ἀντιδράσεως καὶ τῆς νάρκης τῶν πραγματικῶν συμφερόντων καὶ πρὶν ἀκόμη φθάσωμεν εἰς τὸ β' κεφάλαιον—ἀφοῦ ζητήματα δημοσίας τάξεως ὡς ἡ καταδίωξις

τῆς χαρτοπαιξίας τώρα μὲν θίγονται—αἱ τῆς λεγομένης ἐθνικῆς ὑπάρξεως ὑποθέσεις ἐνεφανίσθησαν βαίνουσαι δυσμενῶς πρὸς ἡμᾶς καὶ δὲν θὰ ἦτο καμμία ὑπερβολὴ ὕψους εἰάν θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι διακρίνονται ζοφερώταται. Περιστὸν νὰ περιπέσωμεν εἰς κοινοτυπίας αἰσθητῶν εἰς ὅλους πραγμάτων ὡς εἶνε ἢ ἀπὸ ἐπεκτάσεως τῶν ἐθνικῶν ὀρίων διάψευσις τῶν πεποιθήσεων καὶ τώρα ἴσως καὶ τῶν ἐλπίδων. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἐξῆς ζητήματα: ἐμφάνισις τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ Αἰγαῖον (αὐτὸ ποῦ λέγουν ἢ τύχη τῶν καταληφθεισῶν νήσων), Ἀλβανικὴ ἐπανάστασις μὲ σκοπὸν συμπτύξεως ἀνεξαρτήτου Κράτους καὶ Μακεδονικὸν ζήτημα, ἄδηλον πάντοτε, ἀβέβαιον καὶ σκοτεινὸν λόγῳ τῶν πολλαπλῶν ἀπειτήσεων.

Ἡ μέχρι τοῦδε νεοελληνικὴ ἀντίληψις τῶν ἐν τῇ πολιτικῇ πατριωτῶν συνίστατο εἰς ἀντιμετώπισιν κατ' εὐθειᾶν τῆς Τουρκίας διπλωματικῶς μὲ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ ὁμοφωνία θὰ ἔμενε ἀδιάρρακτος προκειμένου νὰ ὑποτιμᾶται εἰς τὰς πολιτικὰς του ἀξιώσεις τὸ κακοδιοκούμενον τοῦτο κράτος, νὰ κολάζεται διὰ

* Μόνον μία μελλοντικὴ Ὀμοσπονδία τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν θὰ ἐπρολάμβανε τὰς ἀναποφεύκτους ἐριδας.

ΒΑΛΚΥΡΗ

ΥΠΟ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΤΙΓΚ

τάς αὐθαιρέσιαις του καὶ νὰ διαμελίζεται λαμβανόντων τῶν γειτονικῶν Κρατῶν αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν. Εἰς τοὺς τοιοῦτους δὲ ἀλλεπαλλήλους διαμελισμοὺς ἔλαβε καὶ ἡ Ἑλλάς ὄχι ὀλίγα προστατευτικῶς, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι τὸ μὲν κρητικὸν ζήτημα ἐλύθη σχεδὸν οὕτω πῶς καὶ μάλιστα κατόπιν ἐνὸς δυστυχοῦς πολέμου, ἡ δὲ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου ἀπεδόθησαν ἀμαχητεῖ, τῆς πρώτης μάλιστα ἐπαρχίας ἀποδοθείσης ἐκ νέου καὶ μετὰ εἰσβολὴν καὶ τελικὴν ἦτταν. Ὅλοι αὐταὶ αἱ τυχαῖαι ὄσω καὶ δίκαιαι ἐπιβραβεύσεις τοῦ πατριωτικοῦ ιδεώδους τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὀφείλονται εἰς ἐκείνην τὴν εὐρωπαϊκὴν κατάστασιν, ἡ ὁποία ἐπεκράτησε μετὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἡ ὁποία ἀπέμεινε περίφημος ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς εὐρωπαϊκῆς συναυλίας.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ἡ μουσικωτάτη ἀκριβῶς Ἰταλία γίνεται ὁ ἀποστάτης τῆς ὀρχήστρας. Αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ν' ἀπομακρυνθῆ διὰ νὰ ζήσῃ ὀλίγον διὰ λογαριασμόν τῆς καὶ ἐνῶ ἐπιζητεῖ αὐτὸ εἰς τὴν Λιβύην, ἔρχεται συγχρόνως καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Αἰγαῖον. Μνημεῖα τῆς ἀρχαίας κατακτητικῆς τῆς δόξης ἐκεῖ ποῦ τῶρα κυματίζει ἡ σημαία τῆς προδίδουν τὴν παλαιὰν ἐνδοξὸν διάβασιν. Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται καὶ δὲν ἠξεύρομεν αὐριον τελικῶς νικητρία μὲ τὴν ἐναρξιν τῶν διαπραγματεύσεων τῆς εἰρήνης μέχρι τίνος θὰ προβάλῃ ἀξιώσεις. Ἐξάπαντος φοβούμεθα, ὅτι εἶνε τολμηρὸν νὰ κολακευώμεθα ὅτι ὅλοι αἱ θυσίαι τῶν τοιοῦτων πολέμων ἐπιχειρήσεων ἐγέναν ὑπὲρ ἡμῶν, μὴ ἐρωτηθέντων. Ἄλλ' οὕτε ἦτο καὶ ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῶμεν.

Συμπέρασμα: Ἡ παγκόσμιος πολιτικὴ μετεβλήθη, ὁ νεοελληνικὸς ἐγκέφαλος ἀπέμεινε ἀμετάβλητος. Ἀνέμενε τὰς παλαιὰς εὐνοίας, τὰς χάριτας καὶ τὰς δωρεάς, εἰς ἕνα δὲ μόνον ἐπεδόθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὴν λήθην πάσης ζωτικῆς ἀξιώσεως. Ἡμεῖς δὲν ἀνῆκομεν εἰς τοὺς πατριώτας τοὺς φαντασιοκοποῦντας μὲ τὴν

κίνητοποίησιν ἐνὸς θωρηκτοῦ καὶ δύο μεραρχιῶν στρατοῦ, ὅτι θὰ ἐκφοβίσωμεν τὸ σύμπαν, ἂν θέλετε μάλιστα οὔτε ἀποδίδομεν σημασίαν εἰς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον. Ἐχοντες δὲ συναίσθησιν τῆς μοίρας τῶν ταπεινῶν γνωρίζομεν, ὅτι εἴμεθα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἰσχυρῶν. Ἄλλὰ πέραν τούτου αἰσθανόμεθα ὅτι ὑποσκελιζόμεθα ἀπὸ γειτονικοῦ λαοῦ, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς αὐτονομίας καὶ ἀνεξαρτητοῦ ζωῆς τῶν διεκδικοῦν ἐδάφη γνησίως ἑλληνικὰ καὶ ἤδη ἐγκεκριμένα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ συνθηκῶν.

Ἄλλ' ἐπαναλαμβάνω θὰ ἦτο ἐγκληματικὸν πλέον νὰ μεθοκοπήσωμεν μὲ τὰ ψευδῆ ιδεώδη τῆς πατριωτικῆς ρουτίνας. Οἱ καιροὶ ἤλλαξαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μαζῆ μὲ αὐτοὺς καὶ αἱ ιδέαι. Ἄλλὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ζήσωμεν μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ ὄχι τόσω κάτω τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀμιλλῆς ὅσον εὐρισκόμεθα τῶρα. Ἐπὶ πλέον εἶνε δικαίωμα μας νὰ ζήσωμεν ὡς ἄνθρωποι. Ἄλλὰ διὰ νὰ ζήσῃ κανεὶς, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὄχι ἀνθρωποειδῆς ἀπλῶς τύπος, χρειάζεται τελεία ἀνατροπὴ τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως μὲ τὴν ὁποίαν ζῶμεν οἱ Ἕλληνες καὶ ἀποκτησις νέου τρόπου τοῦ διανοεῖσθαι καὶ δρᾶν.

Ὁ Ἕλληνας τῶν σημερινῶν ἡμερῶν ὡς ἄτομον — ὁμιλῶ περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ πλήθους ἐντυπώσεως — δὲν ζῆ οὐδὲ κατὰ τὸ ἡμισυ οὐχὶ πλέον ἐνὸς εὐρωπαίου, ὅπως ἐπεκράτησε νὰ λέγωνται ἐδῶ οἱ κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἄλλ' οὐδὲ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐσυνείθισε νὰ καταφρονῆ ἀποκαλῶν αὐτοὺς Βουλγάρους, Ρουμῶνους, Ἀλβανούς, πιστεύω δὲ ἀκραδάντως, ὅτι διὰ τὰς λεγομένας ἠθικὰς ἀτομικὰς ιδιοτήτας δὲν εἶνε ἀνώτερος τοῦ Τούρκου. Ἡ ἀτομικὴ μας ἰδιοτέλεια ὡς χαρακτήρ φυλετικὸς δὲν ἔχει ὄρια, ἀλλὰ τόσω στενὴ εἶνε ἡ ἀντίληψις τῆς ἀτομικτικῆς αὐτῆς ὑπεροχῆς, ὥστε μὲ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀκόπου καὶ εὐχεροῦς ἐπικρατήσεως, ἐπειδὴ οἱ ὑπολογισμοὶ εἶνε ἐσφαλμένοι καὶ ὑποπτοι, πραγματικὴ σχετικὴ ἐπιτυχία δὲν ὑπάρχει, συνεπῶς οὔτε διαρκεστέρα ὑπεροχῆ. Ἀπὸ τοιαύτας δὲ τάσεις ἐλειψέ

κάθε εἶδους ἀνώτερον πνευματικὸν κριτήριον. Εἰς τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἡ ἀνάδειξις μηδαμινοτήτων παντοῦ εἴτε πολιτικῆ λέγεται τοῦτο, εἴτε ἐπιστήμη, εἴτε τέχνη. Τὰ ἐν ὑπεροχῇ ἄτομα ἐξακολουθοῦν νὰ εἶνε παραμερισμένα, τὸ δὲ ἀδύνατον τῆς μεταξὺ τῶν ἀμύνης, ἀφίνει ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὴν ἀγυρτεῖαν. Ἀπόδειξις ἐν μέρει ἡ τελευταία συγκρότησις τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ πολὺ πλῆθος, ὁ χορὸς αὐτῆς τῆς κωμωδίας, ἀποδίδει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ συμπωματικῶς καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς αἰωνίας προόδου, τοὺς σπινθήρας τοῦ δημιουργικοῦ πυρός. Οὔτε ἕνας, οὔτε δύο, οὔτε τρεῖς εἶνε οἱ διακρινόμενοι σήμερον Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἠδύναντο νὰ εἶνε σεβαστοὶ παράγοντες εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς παγκοσμίου τελειότητος. Ἄλλὰ θὰ ἦτο παραλογισμὸς ἡ ἀντίθετος ἀντίληψις, διότι ὅλοι οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου εἶνε ἴσοι ἀπέναντι τῶν χαρισμάτων τῆς δημιουργίας. Ἄλλ' ἂν ὑπάρχουν ὡραῖοι ἄνδρες εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ὁ Ὀλυμπιονίκης τῆς Στοχολμης, ἐὰν ὑπάρχουν ποιηταὶ, συγγραφεῖς, καλλιτέχναι, ἐπιστήμονες διακρινόμενοι, ἐὰν ὑπάρχουν αὐτοὶ ἢ ἐκεῖνοι οἱ χαρακτηριστικοὶ παράγοντες εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν ἔργου, ἐὰν ὑπάρχουν ἀκόμη ἔμποροι, οἱ ὁποῖοι ἐννοοῦν νὰ πωλοῦν μὲ θεμιτὸν κέρδος τὰ ἐμπορεύματά των καὶ νὰ μὴ κλέπτουν τοὺς συμπολίτας των, ἀλλὰ καὶ τοὺς ξένους παραγωγεῖς, τόσω σκοτεινὴ εἶνε ἀκόμη ἡ περίξ ἡμῶν κοινωνικὴ ἀτμοσφαῖρα, ὥστε ἡ ἐπίδρασις των ἀποβαίνει ἐλαχίστη, ἡ δὲ ιδέα τῆς ἐπικρατήσεως ἔχει ὡς ἐξῆς: ὁ ἀνθυπολοχαγὸς εἶνε Μόλτκε, ὁ σημαιοφόρος Νέλσον, κτλ.

Τὸ πολὺ πλῆθος ἀκόμη ὑπνώττει εἰς τὴν συναίσθησιν τῶν δικαιομάτων του. Αὐτὸ ποῦ λέγουν ἐδῶ παρέμβασις τοῦ εἰς τὴν ὑπόστασιν τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ

Κράτους — ὅλα τὰ Κράτη τοῦ κόσμου αὐτὰ εἶνε — διὰ νὰ χωρίσῃ τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ εὐεργετήσῃ ἀναλογικῶς, ὡς νὰ μὴν εἶνε αὐταὶ ἤδη χωρισμένα ἐξ αὐτῆς τῆς συνθέσεως των καὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν συμφερόντων των, εἶνε εὐαγγελικὴ ἀξίωσις, ἡ ὁποία τιμᾷ τοὺς διαγινώσκοντας τοῦτο, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἀκέραια τὰ ζωικά του ἐνστικτα.

Ἡ σημερινὴ πραγματικότης καθ' ἡμᾶς εἶνε θλιβερά. Πολιτειολογοῦμεν καὶ φιλοσοφοῦμεν τὴν στιγμὴν ποῦ ἔπρεπε νὰ δρῶμεν. Ἡδυνάμεθα ἡμεῖς νὰ προσβῶμεν παρὰ τὴν Ἰταλίαν. Παίζοντες τὸ λοξὸν παιχίδι τοῦ παραμερισμοῦ διαρκῶς ἀφινόμεθα εἰς τὴν ἐλπίδα μιᾶς διαρκοῦς μελλοντικῆς ἀορίστου παρεμβάσεως.

Ἄλλὰ δὲν τὴν διεγράψαμεν, οὔτε τὴν ἐπροσχεδιάσαμεν ἀκόμη. Πιστεύω ἐξ ἄλλου πῶς αὐταὶ αἱ ὑποθέσεις δὲν εἶνε θέματα ἀρθρογραφίας ἢ πολιτειολογίας ἢ φιλοσοφίας ἀλλὰ ἐδραιωμένης συνειδήσεως τῶν λαῶν. Τὸ νὰ λέγεις κανεὶς: δημιουργηθῆτω οὕτω πῶς ἕνας λαὸς εἶνε πρόσταγμα τῶν ἀφελῶν διηγήσεων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Τὸ νὰ διακρίνωμεν, ὅτι δὲν ζῶμεν, αὐτὸ τὸ συναισθανόμεθα σήμερον ὅλοι. Ὀφείλομεν ἀπλῶς νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι γιὰ νὰ ζήσουμε καὶ μόνον γιὰ νὰ ζήσουμε πρέπει νὰ ἀναδημιουργηθῶμεν εἰς χώραν ὑψίστου πολιτισμοῦ. Ἐὰν δὲν κτυπηθοῦν ἐδῶ μέσα ἡ ἀλήθεια πρὸς τὸ ψεῦδος, ἡ πραγματικὴ ἀξία πρὸς τὴν ἀγυρτεῖαν, οἱ θυσιαζόμενοι μὲ τοὺς ἀπλῶς φλυαροῦντας, ἡ φυλετικὴ ζωὴ θὰ ἐκλείψῃ ἀκόμη περισσότερο. Εἰς τὴν παγκόσμιον ἀμιλλαν ἡ Ἑλλάς θὰ ὑποστῇ τὴν κηδεμονίαν τῶν ξένων ὡς ὑποδεεστέρα χώρα. Τὸ πᾶν λοιπὸν εἶνε νὰ σπεύσωμεν νὰ τοὺς κάμωμεν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι μπορούμε νὰ ζήσουμε καὶ μόνοι μας καὶ γιὰτί ὄχι καὶ νὰ τοὺς συναγωνισθῶμεν;

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ *

(ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ)

ΠΟΣΟ έπρεπε να ιδρώση για να τα καταφέρει ώστε να γίνη τέτοιος που ήθελε να γίνη! Γιατί και οι σύντροφοί του και οι στρατιώτες του πολύ αλλοιωτικήν ιδέα είχαν γι' αυτόν από κείνη που ήθελε αυτός να΄χουν. Κάποτε, έπιασε φωτιά στο κάστρο. Δυό αποσπάσματα κύτταζαν να τήν σβύσουν. Στο μέσο αυτής τής φωτοχυσίας των φλογών, φάνηκε έξαφνα, μιὰ σιλουέττα καθάλα σ' άλλογο... Η σιλουέττα άνοιξ' ένα πέραςμα και σίμωσε στη φωτιά... Ο ύπολοχαγός — γιατί ήταν αυτός — ξεκαθαλίκεψε και πήδησε στην άνθρακιά... Έπειτ' από πέντε λεπτά ξεπρόβαλλε, με τα μαλλιά καψαλισμένα, με τον άγκώνα καμμένο, κρατώντας στην άγκαλιά του δυό... περιστερία που'χε σώσει απ' τις φλόγες.

Λεγώταν Ροζενκράντς. Μολαταυτα χαιρώταν να μιλά για τήν καταγωγή του που τήν αναίθαζε ως τους Βαρέγους** για να φανή, φως φανερά, πως και οι προγονοί του κι' αυτός ήτανε πούροι Ρώσοι.

III

Ο ήλιος τώρα είχε ξεπεράσει το μισό του τόξο, κ' έρριχνε τις άχτιδες του στην ξηραμένη γή διαπερνώντας τον φλογισμένο αέρα. Η ρίζα των χιονοσκεπαστων βουνών είχε αρχίσει να τυλίγεται μ' ανοιχτή λιλά στάχτη. Η άτμόσφαιρα πάντα γεμάτη από μιὰ διάφανη σκόνη. Η ζέστη ολο κι' αύξαινε.

Όταν το απόσπασμα έφθασε στο φρύδι ενός ρυακιοῦ, στο μισόδρομο του κονακιοῦ έκανε στάση. Οι στρατιώτες άφου έβαλαν τα τουφέκια τους σε συμπλέγματα, έτρεξαν κατά το ρυάκι. Ο επί κεφαλής κάθησε σ' ένα ταμπούρλο, κάτ' από σκιά, και

σοβαρός, με συναίσθηση τής υπεροχής του, στρώθηκε στο φαγι με μερικούς άλλους άξιωματικούς. Ο λοχαγός ξαπλώθηκε στα χόρτα. Ίσκιο του κρατούσε ή καρότσα του λόχου. Ο γενναίος ύπολοχαγός Ροζενκράντς μ' άλλους νέους άξιωματικούς στρωσαν κάτω τους μανδύας των κ' έτοιμάζονταν για γλέντι. καθως τουλάχιστον θα συμπέρανε απ' τις πολλές γαραφίτσες και μπουτίλλιες που'χαν γύρω τους, κι' απ' τήν εξαιρετική όρεξη των τραγουδιστάδων, που άραδιασμένοι σε ήμικύκλιο, τραγουδοῦσαν σφυρίζοντας κατά τον σκοπό τής λεσγκίγκας (τσερκέζικου χοροῦ):

*Πανιέρα σήκωσ' ο Σαμνλ
Τὰ περασμένα χρόνια
Τράϊ-ράϊ, τράϊ-ράϊ,
Τὰ περασμένα χρόνια.*

Ένας απ' αυτούς τους άξιωματικούς ήταν κι' ο άνθυπολοχαγός που μας είχε προσπεράσει το πρωί. Έίτανε καταχαρούμενος: τα μάτια του λαμποκοπούσαν, ή γλώσσα του μπερδεύτηκε λιγάκι... Βάραινε τους φίλους του απ' τ' άγκαλιάσματα, τα φιλικά ξεχειλίσματα και τους όρκους. Ο καυμένος! Δεν καταλάβαινε πόσο γινότανε γελοῖος κ' ούτε έννοιωθε ότι το ξάνοιγμα και τα κοπλιμένα με τα όποια ένοχλούσε τους συντρόφους του τον έκαμναν περίγελο... Και κείνος νόμιζε πως μ' αυτά θα τον ύπολήπτουνταν περισσότερο... Καθως είχε ξαπλωθει στον μανδύα του κι' άκουμπουσε καταγής, έρριχνε πίσω τα πυκνά μαῦρα μαλλιά του για να δείξη ως ποιο σημείο ήταν... χαριτωμένος!...

Δυό άξιωματικοί καθησμένοι κάτω από μιὰ καρότσα πέζανε δουράκ σ' ένα σεντουκάκι του ταξιδιου.

Άκουγα με περιέργεια τις κουβέντες των στρατιωτών και των άξιωματικών. Έξέταζα προσεχτικά τήν έκφραση τής φυσιογνωμίας των. Δεν είδα σ' όλους ζωγραφισμένη τήν άνησυχία. Οι περισσό-

τεροι δεν είχαν ούτε τόση-δα απ' όση έννοιωθα ο ίδιος: τ' άστεία τους, τα γέλοια τους, οι κουβέντες τους έδειχναν μιὰ άπόλυτη άδιαφορία και άφροντισία για τους εξαιρετικούς κινδύνους. Και το παράξενο ήταν ότι ήταν σίγουροι πως περισσότεροι από ένας, δεν θα ξαναγύριζαν πια απ' τον ίδιο δρόμο...

IV

Κατά τις έπτὰ το βράδυ κατασκονισμένοι και κατάκοποι μπαίναμε τήν μεγάλη πόρτα του κάστρου Ν***. Ο ήλιος βασίλευε ρίχνοντας λοξές τις ρόδινες άχτιδες του στις άραδιασμένες κανονοσειρές και στα περιβόλια με τα δέντρα τα ψηλά, που στεφάνωναν το κάστρο και τα ξανθά χωράφια, και τ' άσπροσύνεφα που στοιβάζονταν στο μάκρος των χιονοστολιστων βουνών. Το χρυσό μισοφέγγαρο πρόβαλε στον όρίζοντα σαν άχνόφωτο συνεφάκι. Στο 'Αούλ*, που ήταν μέσ' στο κάστρο, ένας Τάταρος καλούσε τους πιστούς στην προσευχή ψηλά απ' τον μιναρέ του. Οι τραγουδιστάδες όλο και τραγουδάγαν πιό χαρωπά.

Χωρίς ν' αλλάξω ρούχα και χωρίς τουλάχιστο να ξαποστάσω λιγάκι κίνησα να πάω να παρακαλέσω ένα φίλο μου ύπασπιστή να είδοποιήση τον στρατηγό ότι θα ήθελα να τον ιδώ. Αίφνης εκεί που έμπαινα στο φρούριο μιὰ πλουμιστή άμαξα πέρας' από μπρός μου. Μόλις ξεδιάλυζε κανείς ένα χαριτωμένο γυναικειο καπέλλο και μερικές λέξεις, έδω εκεί, φραντσέζικες. Άπωνα ανοιχτό παράθυρο του στρατηγού κρυφόβγαιναν ήχοι κάποιας πόλκας Λιζάγκας ή Κατέγκας που παίζονταν σ' ένα παλιοπιάνο. Περνώντας άπωνα καφενειο, είδα μερικούς γραμματικούς, που με τα τσιγάρα στα χέρια, πίνανε κρασί, κ' άκουσα, ο ένας έλεγε τ' άλλουνοῦ:

— Μά με συγχωρήτε... Η Μαρία Γκριγκοριέβνα είναι ή πρώτη στην πολιτική..

Ένας έθραϊος καμπούρης, με παλιωμένη και τριμμένη ρεντιγκότα, με μάτια

* Τσερκέζικο χωριό.

άρρωστιάρικα, άργοτραβούσε μιὰ λατέρνα πώβγαζε κάτι τσιριχτές νότες και ξεσήκωνε όλο τον μαχαλά στο πόδι με τήν Λουτσία του ντε Λαμμερμούρ.

Δυό κυρίες με φορέματα που φρουφρούζαν, μεταξωτό φουλάρ στο κεφάλι και όμπρέλλα χρώματος άνοιχτου, περπατούσαν με τουπέ μπρός μου, στο πεζοδρόμιο. Έξω άπωνα σπιτάκι δυό κορίτσια, τωνα με ρόζ φόρεμα, τ' άλλο με ούρανί, χωρίς καπέλλο, γελοῦσαν, μ' ένα τσιριχτό και βιασμένο γέλοιο, για φανερό σκοπό, να κάνουν τους άξιωματικούς που περνοῦσαν να τις προσέξουν...

Οι άξιωματικοί πάλε, με τις καινούργιες τους στολές, με τ' άσπρα τους γάντια, με τις έπωμίδες που χρύσιζαν έκάνανε περίπατο στους δρόμους, στον δημόσιο κήπο...

Τον φίλο μου τον βρήκα στο κάτω πάτωμα του σπητιου του στρατηγού. Και είχα και δεν είχα προκάνει να του έξηγήσω τήν επιθυμία μου που τήν εύρισκε «εύκολο πράμμα», όταν είδαμε να περνά, μπρός απ' το παράθυρο π' άκουμπούσαμε, ή πρωτητερινή άμαξα. Τ' άλογα σταμάτησαν... Απ' τ' όχημα κατέβηκε ένας σβέλτος κύριος, με στολή συνηθισμένη, αλλά με έπωμίδες ταγματάρχη, που μπήκε άμέσως στο σπίτι του στρατηγού.

— Με το συμπάθειο, σάς παρακαλώ, μου έκανε ο ύπασπιστής, άφου πετάχθηκε: πρέπει γλήγορα να πάω να τον αναγγείλω στον στρατηγό...

— Ποιός είναι; ρώτησα.

— Η κόμησσα, ή κόμησσα, άπάντησε θηλυκώνοντας τή στολή του, και κατεβαίνοντας με γληγοράδα τή σκάλα.

Λίγα λεπτά έπειτα φάνηκε στην κεφαλόσκαλα, ένας άνθρωπος πολύ συγυρισμένος, αναστήματος μικροῦ, με ρεντιγκότα χωρίς έπωμίδες και μ' άστραφτερό παράσημο στη μπουτονιέρα του. Ο ταγματάρχης, ο ύπασπιστής και δυό άλλοι άξιωματικοί πηγαίναν από πλάγι. Το περπάτημά του, το παράσημο, τα φερσίματα του στρατηγού, έδειχναν πως θα ήταν άνθρωπος αναγνωρισμένης άξιας.

* Βλέπε «Καλλιτέχνην» τεῦχος 28ον Ιουλίου.

** Σκανδιναυική φυλή. Κατά τον ΙΑ' αιώνα, ένίκησε τους Σλαύους κ' έκανε τήν Ρωσική αυτοκρατορία.

— Καλησπέρα, κυρία κόμησσα, είπε, απλώνοντας τὸ χέρι ἀπ' τὴν πόρτα.

Ἐνα χεράκι γαντοφορεμένο ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ στρατηγοῦ, κ' ἕνα γελαστὸ πρόσωπο μινιὸν κάτω ἀπὸ ἕνα κίτρινο καπέλλο πρόβαλλε στὸ ἀνοιγμα. Ἀπ' ὅλη τὴν ὀμιλία, πού βάσταξε ἀρκετὰ λεπτά δὲν ἄκουσα τίποτε παρὰ ὅ,τι ἔλεγε, μὲ γέλιο, ὁ στρατηγὸς, περνώντας ἀπὸ μπρὸς μου.

— Ἐέρετε τὸ πῆρ' ἀπόφαση νὰ γτυπήσω τοὺς ἀπίστους· περιμένετε καὶ θὰ δῆτε.

Γέλιο ἀντήχησε στὸ ὄχημα...

— Ἀντίο λοιπόν, ἀγαπητὴ στρατηγέ!

— Ὅχι Ἀντίο, Ὁρεβουάρ πέστε, είπε ὁ στρατηγὸς ἀνεβαίνοντας τὴ σκάλα. Ξεχνᾶτε ὅτι εἶμαι καλεσμένος στὸ αὐριανὸ σουαρέ;

Τὸ ὄχημα τράβηξε.

— Νὰ ἀκόμα ἕνας ἄνθρωπος, σκεπτόμουν σὰ γυρνοῦσα σπιτί μου, πού ἔχει ἀπ' ὅλα ὅσα θὰ ἐπιθυμοῦσε κάθε Ρώσσοι: βαθμό, πλοῦτο, εὐγένεια· καὶ μολαταῦτα ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τὴν παραμονὴ πολέμου — πού ἕνας Θεὸς πιά ξέρει τί τέλος θὰ πάρει... — ἀστειεύεται μὲ μιὰ ἄμορφη

γυναίκα καὶ τῆς δίνει τὸ λόγο του, πὼς μεθαῦριο θάρθει: νὰ πάρη τὸ τσαί του σπιτί της, σὰ νὰ τὴν εἶχε ἀνταμώση σὲ κανένα μπάλο καί...

Στὴν κάμαρη, πάλι, τοῦ ὑπασπιστοῦ, πού εἶμουν εἶχα βρεῖ ἕνα νέο πού μὲ ξάφνισε ἀκόμα περισσότερο: εἶταν ἕνας ὑπολοχαγός, στὸ σύνταγμα Κ*** ἔακουστος γιὰ τὴν δειλία του, τὴν γυναίκεια. Ἐρχῶταν νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὀργή του καὶ τὴν ἀγανάκτησή του, γιὰ κείνους, πού, καθὼς ἔλεγε, ἐρραδιουργοῦσαν γιὰ νὰ μὴν πάρη μέρος... Δὲν εἶνε αὐτὸς τρόπος συναδελφικός, ἔλεγε, παρὰ πρόστυχος, ἄς εἶνε., θὰ τοὺς δείξει αὐτός... Τὸν παρατήρησα μὲ προσοχή... Τίποτε. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπροσποιεῖτο καθόλου. Εἶταν στ' ἀλήθεια φουρκισμένος καὶ καταλυπημένος γιὰτ' εἶθελαν σῶνει καὶ καλὰ νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ρίξῃ καὶ αὐτὸς στοὺς Τσερκέζους τὶς τουφεκιές τους καὶ νὰ δεχθῇ τὶς δικές τους. Εἶταν λυπημένος, σὰ μικρὸ παιδί πού πᾶν νὰ τὸ δειροῦν ἄδικα. Δὲν καταλάβαινα τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά...

(Ἐπεται τὸ τέλος).

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ ΗΡ. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝ).

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

Ἀθῆναι Ἰούλιος

Ἡ πρώτη μου αὐτὴ ἐπιστολὴ δὲν γράφεται μὲ πολὺ κέφι, ἀφοῦ κάνει τόση ζέση πού τέσσερα ζεύγη ἀνεμιστήρων δὲν φθάνουν νὰ τὴν μετριάσουν. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν δὲν γράφουν οἱ ἄθροιστοι, πηγαινοῦν στὰς ἐξοχάς, λησμονοῦν τὰς ὑποθέσεις των, ἀναπαύονται καὶ πέρνουν νέας δυνάμεις γιὰ τὸ φθινόπωρο. Αὐτὸ τὸ εὐτύχημα τὸ ἔχει καὶ ὁ μπακάλης μου ἀκόμη ὁ κύρ Ἀνδρέας, ὁ ὁποῖος πάει πρὸς τὸ παρὸν μετριοφρόνως μὲ σούσταν καὶ ὑπὸ ἐνδυμα ταπεινὸν εἰς τὸ Χαλάνδρι ἕως ὅτου ἀσφαλῶς εἰς ὀλίγον χρόνον ἐξελισσόμενος καὶ πέρνων τὸν ἀέρα τοῦ βεστιαρίου τοῦ κ. Χρυσικοπούλου θὰ μεταβαίῃ εἰς Κηφισσιάν. Ἡμεῖς καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα δὲν θὰ φθάσωμεν αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν. Τὸ πολὺ νὰ πάρομε ἕνα εἰσιτήριο τῶν 80 λεπτῶν τῆς Κηφισσιᾶς ἢ ἕνα τοῦ ἠλεκτρικοῦ τοῦ Φαλήρου καὶ γιὰ λίγες ὥρες τὸ βράδυ ν' ἀναπνεύμεν γιὰ νὰ μὴν ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν βρώμην τῆς οδοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου τὰ ἀπαστράττοντα ὑπὸ τὸ φῶτα τῶν ἠλεκτρικῶν γλόμπων μεταμεσονύκτια κέντρα τῶν Ἀθηνῶν. Καλλιτέχνη, ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, δὲν θὰ φθάσωμεν ποτὲ τὴν τύχην τοῦ κύρ Ἀνδρέα.

Αὐτὸς ἐπὶ τέλος ἐργάζεται ἐπὶ ἀσφαλῶν βάσεων, δίδει ἔργα τῆς πρώτης ἀνάγκης, ψωμί, τυρί, ἔληρες, ἔχει καὶ ἕνα μικρὸ ξενοδοχεῖον καὶ μαγειρεῖ, ἡμεῖς πωλοῦμεν πνευματικὴν τροφήν. Ὀλίγοι ἀγοράζουν· αὐτὸς ἐπὶ πλέον δὲν ταράσσει τὸ νευρικόν του σύστημα ὅταν θὰ στείλῃ τῆς παραγγελίας. Σιέλνει τὰ πιάτα ξεσκεπάστα καὶ τὰ φαγιά ἐρχονται κρύα, κατηγορεῖ ἀπαθῶς ὅλους τοὺς πελάτας του ὅτι τοῦ κλέπτουν πιάτα (!), ἔχει θετικὸν τιμολόγιον — ἐμεῖς τὰς ἐπιστροφὰς τῶν ἐντύπων τὰς πωλοῦμεν εἰς τὸν ἴδιο μὲ τὴν ὁκάν — αὐτὸς τὰ πωλεῖ ὅλα ὅσα ἔχει, εἰς τῆς λεκάνες του, τὰ τουλούμια του καὶ τοὺς τενεκέδες του, εἶνε πάντοτε ἐγκαιρα, καὶ φρέσκα κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, εἰσπράττει δεκάρες, νικελ, ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται σωρὸς, ὄγκος, σιγὰ-σιγὰ χαρτονόμισμα, ἔπειτα χρεώγραφοι. ἔπειτα τοχομερίδιον, κτῆμα, σπιτί, ἐπανελ. Εἶνε κακὸν τοῦτο; Ἀπεναντίας. Ὁ κύρ

Ἀνδρέας κατὰ τὴν κοινωνιολογικὴν ἀντίληψιν εἶνε τίμιος νοικοκύρης, εἶνε ἀκόμη καὶ κατὰ φιλοσοφικὴν ἐκτίμησιν ὁ ὑπεράνθρωπος τοῦ Νίτσε χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ καλὰ-καλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἀφοῦ τοὺς πελάτας του παίρνει γιὰ ζῶα. ἔχει καὶ ἕνα μπακαλόπουλο πού θὰ ὑπερβῇ τὸν ὑπεράνθρωπον. Εἶνε ἀπὸ τὸν Ὁρωπόν. Εἰσορμᾷ εἰς τὴν αὐλήν, δὲν κλείνει τὴν ἐξώπορτα, σχεδὸν πετάει τὰ ξεσκεπάστα πιάτα μὲ τὰ κρύα φαγητὰ καὶ ἂν τολμάτε κάμετέ του παρατήρησιν. Ὁ ἀέρας αὐτὸς τοῦ ἔχει δώσει ἕνα ζηλευτὸν κόκκινο χρῶμα. Ἐάν δὲν τὸν σκοτώσῃ κανεὶς, ἢ ἀντιστρόφως ἐάν δὲν σκοτώσῃ αὐτὸς κανένα ὅταν ἀνοιξῇ δικὸ τοῦ μπακάλικου, θὰ ὑπερβῇ τὸν αὐθέντην του.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, σὰς παρακαλῶ, τί νὰ σὰς γράψω ἐξ Ἀθηνῶν; Ἐκτὸς τῆς ζέσης δὲν μὲ ἀφίνουν αὐταὶ αἱ ἐντυπώσεις τῆς καθημερινῆς τιτανομαχίας μὲ τέτοια ζῶη νὰ σκεφθῶ, νὰ ἐκμεταλλευθῶ τὰ διανοητικὰ μου χαρίσματα γιὰ νὰ σὰς ὑπηρετήσω. Δὲν πάω καὶ πουθενά. Στὸ θέατρον αἰφνης σπανιώτατα. Πῶς ν' ἀποφανθῶ π.χ. περὶ τῆς ὑποκρίσεως τοῦ κ. Μυράτ ὡς Συρανό δὲ Μπερζεράκ, ἀφοῦ καὶ ἐξ ὅσων ἀκούω εἶνε ἀδύνατον νὰ σχηματίσω γνώμην; Κατὰ τοὺς μὲν ἐπέτυχε, κατὰ τοὺς ἄλλους ὑπῆρξε ἀπλοῦς κατὰ τὸ ἥμισυ Μουρούζης καὶ κατὰ τὸν ἕτερον ἥμισυ Ἀποστόλης.

Θεατρικὰ ἔργα πρωτότυπα δὲν βλέπω ἀναγελλόμενα γιὰ νὰ πάω νὰ τὰ ἰδῶ. Ἀκούω, ὅτι εἶνε πολὺ ἐξυπνο τὸ «Πανόραμα» τοῦ Τίμου Μωραϊτίνη. Πάντοτε αὐτὸς ὁ νέος γράφει μὲ πνεῦμα. Εἶδα ὅλα του τὰ ἔργα καὶ ἐπέρασα εὐχάριστα τὴν ὥρα μου. Θὰ πάω νὰ ἰδῶ καὶ τὸ ἐφετεινόν του «Πανόραμα» καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ σὰς γράψω τὴν πλήρη εὐαρέσκειάν μου, ἐάν αὐτὸ σὰς ἐνδιαφέρῃ, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω.

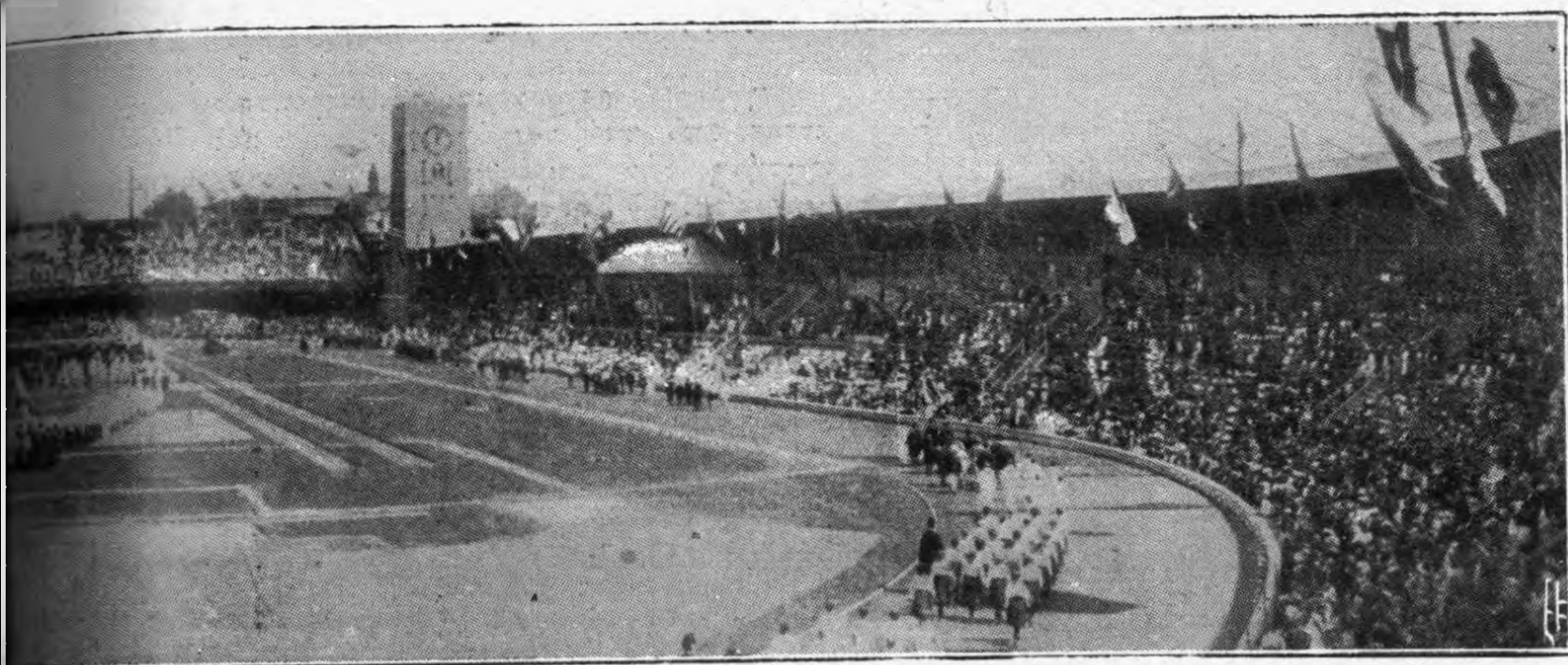
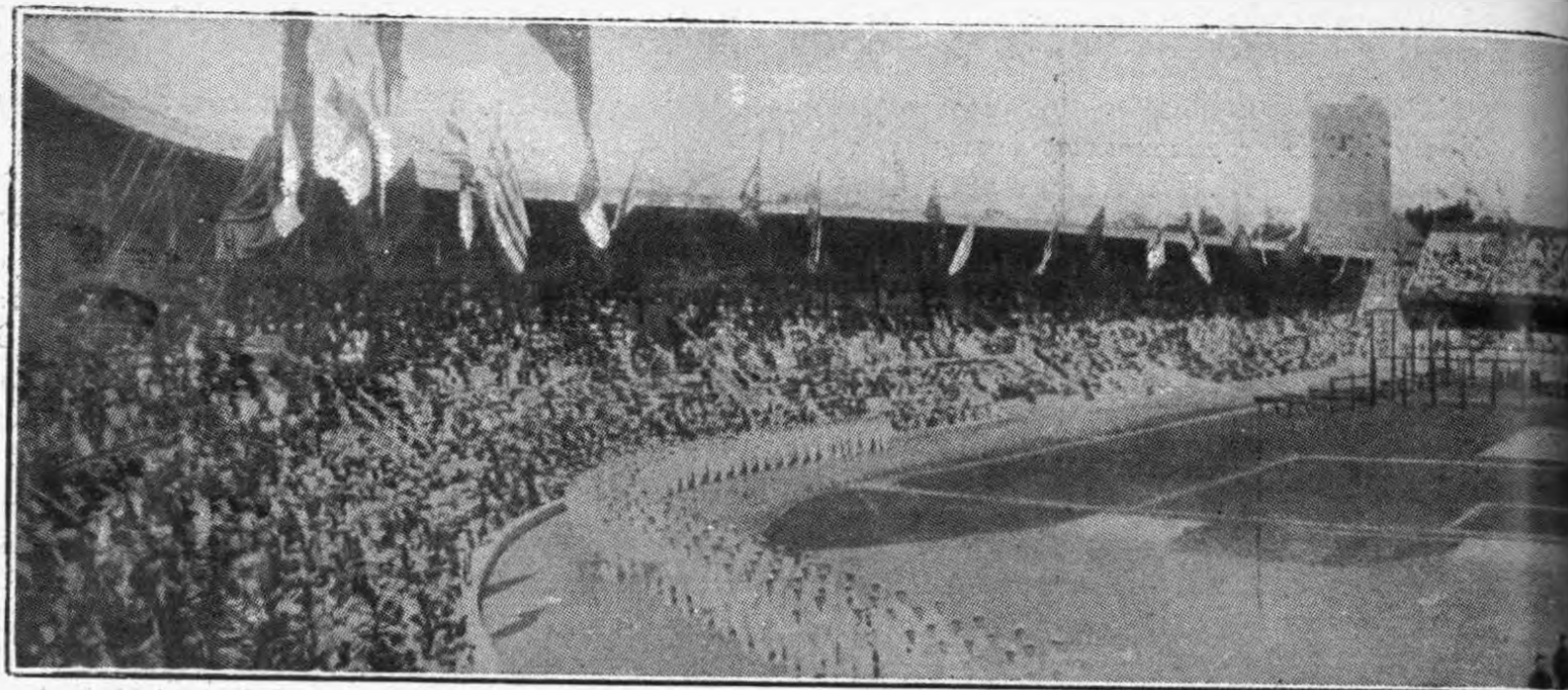
Ἀπὸ πολιτικὰ δὲν ἔχω νὰ σὰς πῶ τίποτε. Ἐφησυχάζουν εὐτυχῶς. Ἦκουσα ἕνα ἀντιπολιτευόμενον νὰ λέγῃ πρὸς ἕνα ἄλλον: «Τὸν Σεπτέμβριον πιά». Ἄς δοῦμε ὡς τότε τί σκιαχτρα προετοιμάζει ἢ ἀντιπολιτευσίς· ὠρισμένως ὁ ἀντιπολιτευόμενος θὰ ὑπονοοῦσε τὴν ἀποστολὴν τῶν Κρητῶν βουλευτῶν.

Θὰ ἠμποροῦσα ἴσως νὰ σὰς ὀμιλήσω περὶ τῶν οἰκογενειακῶν δραμάτων τιμῆς, ὅπου ἀλληλοσφάζεται ἢ ἑλληνικὴ οἰκογένεια. Ἄλλὰ μία θεία

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΟΚΚΟΛΑΜΗΣ

Ἡ ἐκθεσις σηροτροφίας καὶ μεταξουργίας.— Τὴν 22 π. μηνὸς ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἣτις ὑπῆρξε πρώτη μὲν εἰς τὸ εἶδος τῆς παρ' ἡμῖν, μοναδική δὲ ἐν γένει, διότι οὐδαμοῦ συνεκεντρώθη τόσος πλοῦτος ἐκθεμάτων καὶ τόση ποικιλία σχετικῶν εἰδῶν. Τὴν ἐκθεσιν ταύτην ὀφειλομένην εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Συνδέσμου τῶν Παραγωγικῶν Σωματείων διοργάνωσεν ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ συναδέλφου κ. Δαμβέργη. Τὰ πέντε αὐτῆς τμήματα εἰς τὰς εὐρείας αἰθούσας τοῦ Ζαπτείου συνεκέντρουν καθ' ἑκάστην πληθῆς ἐπισκεπτῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνῆλθεν εἰς εἰκοσακισχιλίου περίπου. Κατ' ἐξῆγξιν δὲ ἐθαυμάζετο ἡ αἰθουσα τῆς χειροτεχνίας. ἐν ἣ διεφάνθη ἀνατέλλουσα νέα ἑλληνικὴ τέχνη ἐπὶ τῇ βύσει γραμμῶν, ληφθεισῶν οὐχὶ ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν περιοδικῶν τοῦ συρμού, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ἑλληνικῶν πηγῶν, μνημείων χειρογράφων βυζαντινῶν καὶ ἐν γένει ἀρχαίων καὶ μεσαιωνικῶν σχεδίων. Αἱ τῶν διαφόρων τμημάτων ἑλλανόδοχοι ἐπιτροπαὶ καταστίζουσι ἤδη τὰς κρίσεις των, αἵτινες θὰ δημοσιευθοῦν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τούτου.

Ἡ ἐν Τουρκίᾳ κατάστασις.— Ἡ πτώσις τοῦ Σεφκέτ πασᾶ ἐπέφερε τὴν πτώσιν τῆς Κυβερνήσεως Σαῖτ πασᾶ καὶ ἐσημείωσε τὴν ἐκμηδένισιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Νεοτουρκικοῦ Κομιτάτου. Τοῦτο ἐφώναξε, ὅτι ἡ πλειονότης τῶν δυσηρεστημένων ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἀπεχώρησαν τῶν τάξεων του, θὰ ἦσαν τάχα ἀντιδραστικοὶ καὶ ἐναντίον τοῦ Συντάγματος. Ἀλλ' ἡ νέα Κυβέρνησις τοῦ Μουχτάρ πασᾶ ἡ ὁποία ἤθε βασιθεύσει εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἀξιωματικῶν τούτων ἐπιλοδοξῆσε νὰ εὐαθῆς πρὸς τὸ Σύνταγμα. Τοιοῦτον τοῦλάχιστον ὑπῆρξε τὸ πρόγραμμά τῆς. Μένει νὰ ἴδωμεν ἂν καὶ τὰ ἔργα τῆς θὰ εἶνε ἀνάλογα.

Παρ' ὅλην τὴν ἀρκετὰ σαφεῖ αὐτὴν κατά-

στασιν ἐκυκλοφόρησαν τὰς ἡμέρας αὐτὰς αἱ ἀντιφατικώτεροι τῶν εἰδήσεων μὲ τρομακτικὰς φήμας ἐπαναστάσεων καὶ ἀνατροπῶν. Πάντα ταῦτα ἀπεδείχθησαν ἀνακριβῆ. Πλὴν ἀσημάντων ἐπεισοδίων ἡ Τουρκικὴ Βουλὴ, προὶδν ἐκλογικῶν ἐκθιάσεων, διελύθη καὶ ἐπροκηρύχθησαν αἱ νέαι ἐκλογαί. Κατὰ τύπους ἡ νέα Τουρκικὴ Κυβέρνησις εἶνε ἐν τάξει πρὸς τὰς συνταγματικὰς ὑποχρεώσεις. Κατ' οὐσίαν θὰ φανῆ βραδύτερον ποῖα θὰ εἶνε.

Μὲ τὸν πόθον τῆς ἐφικτῆς ἐπανορθώσεως τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν ἡ νέα Κυβέρνησις φιλοδοξεῖ νὰ προλάβῃ μεγαλειότερα δεινὰ ἐκ τοῦ πολέμου κλείουσα τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ μετεωρομένη συμβιβαστικὴν πολιτικὴν ἀπέναντι τῶν Ἀλβανῶν. Ἀλλ' ἐδῶ εἶνε ὁ κόμπος. Τὰ πράγματα ἐνδεχόμενον νὰ φανοῦν μέχρι τέλους ὡς πρὸς τὰς ἀγαθὰς τῆς αὐτὰς προθέσεις ἀνώτερα τῆς καλῆς τῆς θελήσεως.

Ἡ πρώτη τριχωμία μας.— Τὸ σημερινόν μας ὥραιον ἐξώφυλλον ἔργον ἐνός ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ καλλιτέρων ζωγράφων, συνεργάτου δὲ προσφιλοῦς τοῦ κ. Κ. Γκέσκου, εἶνε τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἀπεδόθη διὰ τῆς τριχωμίας. Ὅσα ἐπιτυχία εἴχομεν κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐξωφύλλων προγενεστέρων τευχῶν ὅλαι ὀφείλονται εἰς τὴν τελειότητα μετὰ σπανίας καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε φέροι ἓνα ἀργέγονον σύστημα πολυγρώμου ἐκτυπώσεως ὁ ἕτερος τῶν διευθυντῶν τῶν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀρίστα ὀργανωμένων τυπογραφικῶν καταστημάτων Μάϊσνερ-Καργαδούρη, κ. Κ. Μάϊσνερ.

Ἡμεῖς πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Καλλιτέχνου», ἐσυστήσαμεν εἰς τοὺς ἐνταῦθα τσιγκογράφους νὰ φέρουν τὴν τριχωμίαν, ἀλλ' ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ τῶρα ἔτη οὐδεὶς ἀπετόλμησε λόγῳ τῶν ὑπεράρκων δαπανῶν, τὰς

ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἐγκατάστασις τῆς. Ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν τέχνην του ἤχουσε τελευταῖον τὰς συστάσεις μας ὁ τσιγκογράφος κ. Α. Κωνσταντινίδης καὶ ἐγκατέστησεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του τὴν τριχωμίαν, ὑποσχόμενος σὺν τῷ χρόνῳ νὰ τὴν τελειοποιήσῃ. Ἔργον του εἶνε τὸ πρῶτον μας τριχωμικὸν ἐξώφυλλον τοῦ τεύχους τούτου ὡς καὶ ἡ ἀγγελία τῆς τελευταίας σελίδος.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ὀφειλομένου ἐπαίνου τόσον εἰς αὐτὸν ὅσω καὶ εἰς τὰ ἐκτελέσαντα καταστήματα Μάϊσνερ-Καργαδούρη σημειοῦμεν, ὅτι τὰ τελευταῖα ἀπέκτησαν νέον πολύτιμον συνεργάτην, τὸν κ. Ἐρρίκον Μάϊσνερ υἱὸν τοῦ ἑτέρου τῶν διευθυντῶν κ. Μάϊσνερ, ἐπὶ πέντε ἔτη σπουδάζοντα ἐν Λειψία τὴν τυπογραφικὴν τέχνην.

Τὸν ἀποθανόντα Μικᾶδον διὰ τὴν πολυμάθειάν του τὸν παραβάλλουσι μὲ τὸν Κάϊζερ.

Ἐξήτασε, ἐπληροφόρηθη καὶ ἐμελέτησε περὶ ὅλων, ὅσα ἐπιλοδοξῆσε ν' ἀπομιμηθῆ ἐκ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Κράτους του.

Ἐμείνε καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν κλεισμένος εἰς τὸ ἀνάκτορόν του καὶ ἐργαζόμενος, ὁ μέγας αὐτὸς δημιουργὸς τῆς νέας Ἰαπωνίας.

Παραβαίνων ὁμως τὰς διατάξεις τοῦ αὐλικοῦ πρωτοκόλλου ἐνεφανίζετο εἰς στρατιωτικὰ γυμνάσια συναστρεφόμενος μὲ τοὺς στρατιώτας του, τῶν ὁποίων ἐπεζήτει νὰ ἐπαινῆ τὰς καλὰς ιδιότητας καὶ νὰ βραβεύῃ τὰς ἀρετάς.

Ἦτο ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Κομεῦ καὶ τῆς αὐτοκρατορίας Φουτζιθάρ, Α. Σάκο. Ἦγε ἀνικηρυχθῆ διάδοχος τοῦ θρόνου τὸ 1860 καὶ αὐτοκράτωρ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1867.

Εἰς ἡλικίαν δέκα ἐπτὰ μόλις ἐτῶν τὸ

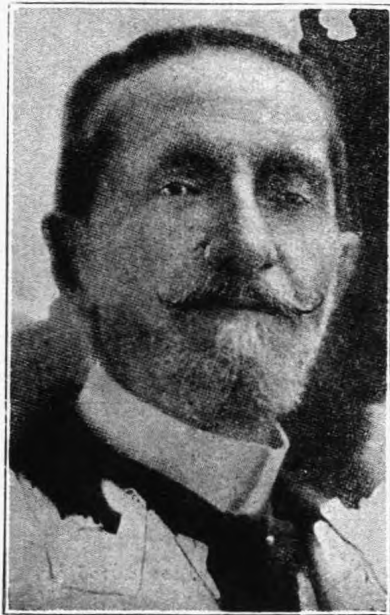
1869 εἶε νυμφευθῆ τὴν πριγκίπισσαν Χαροῦκο, τὴν ὁποίαν ἡ λαϊκὴ ποίησις ἀπεκάλει «Λυτοκράτειραν Ἰασρ».

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ δὲν ἀπέκτα τέκνα, συμφώνως πρὸς τὰ Ἰαπωνικὰ ἔθιμα εἶχε πολλὰς ἐρωμένας ὅλας γνωστὰς καὶ περιφανῶς τιμωμένας μὲ τὰς ὁποίας διαδοχικῶς ἀπέκτεισε δέκα τρία τέκνα.

Ἰούλιος Ρικόρδη. — Ὁ ἀποθανὼν διευθυντῆς τοῦ πασιγνώστου ἰταλικοῦ μουσικοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Ρικόρδη, Ἰούλιος Ρικόρδη εἶχεν ἐξαρθῆ διὰ τῆς δράσεώς του εἰς παγκόσμιον φυσιογνωμίαν. Ὑπῆρξε δραστήριος βιομήχανος, ἀλλὰ πρωτίστως ἀνὴρ φωτισμένος μὲ τὸ ἀγνότερον ἰδανικόν. Ἐπολέμησε ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐνότητος τῆς πατρίδος του. Ἦτο εἰς τὰς τάξεις τῆς ἐκλεκτῆς λομβαρδιανῆς νεότητος, ἡ ὁποία ἔψαλε τὰ χορικά τοῦ *Ναμποῦκο* καὶ τῶν *Λομβαρδῶν*, ἐπευφημοῦσα τὸν Βέρδη καὶ ζητωκραυγάζουσα ὑπὲρ τοῦ Βίκτορος Ἐμμανουήλ. Μετάλλεια ἀνδρείας ἐστόλισαν τὰ στήθη του.

Ἀπὸ τοῦ 1860 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ πατρὸς του, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶχε καταστήσει γνωστὸν τὸν οἶκον Ρικόρδη. Ὑπῆρξε μουσικὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ κυρίως ἐπιλοδοξῆσε νὰ εἶνε ὁ φίλος καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ Βέρδη, τοῦ Μπόιτο, τοῦ Πουτσίνι καὶ ὀλοκλήρου ἐκλεκτῆς γορείας μουσικῶν, συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν. Ἡ ἐπίδρασις του εἰς τὴν μουσικὴν μόρφωσιν τῶν λαϊκῶν τάξεων ἐν Ἰταλίᾳ ὑπῆρξε μεγίστη. Εἰσγάσθη πρὸς τοῦτο καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως λαϊκῶν μουσικῶν περιοδικῶν ὡς ἡ «Gazzeta Musicale» ἡ κατόπιν μετονομασθεῖσα «Musica e Musicisti» καὶ εἰς τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν «Ars et Labor».

Ὁ Ἰούλιος Ρικόρδη ἀπέθανε ὑπερεβδομηκοντούτης.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΠΙΚΟΡΑΗ

** Όλοι τὸν μῆνα αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι ὅσοι μετοικίζομεν καὶ μετοικίζομεν σχεδὸν οἱ μισοί, κάμνομεν καὶ δεχομεθα ἀπροσδοκῆτους ἐπισκέψεις εἰς τὰ σπίτια μας.

** Σπανίως θ' ἀκούσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἐνοικιαστήν ποῦ θὰ φύγῃ νὰ ἐπαινέσῃ τὸ σπίτι ποῦ ἀφίνει.

** Τὸ παλαιῦ τύπου ἀθηναϊκὸν σπίτι εἶνε ἀποτρόπαιον ὑπὸ ἔποψιν διαιρέσεως καὶ ὑγιεινῆς. Ὁ συναγελασμὸς τῆς αὐλῆς με τοὺς κακομαθημένους ἀνθρώπους κατανατᾶ τυραννία.

** Ὁ νεοῦ ἄλλῃ ἀναγνωρίζει δικαιώματα μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἄλλους. Δὲν σέβεται τὴν καθαριότητα τοῦ σπιτιοῦ. Τὰ σκουπίδια τοῦ διαμερίσματός τοῦ θὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ γείτονός τοῦ.

** Ἀπαίσια δὲ ἡ αἰωνία παρέμβασις τοῦ σπιτονοικοκύρη, ὁ ὁποῖος νομίζει, ὅτι ἔχει δικαίωμα τοποτηρητοῦ, νὰ μπαινοβγαίνει εἰς τὸ σπίτι σας ὅποτε θέλει, νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ κοιτῶνος σας καὶ τῆς κουζίνας σας.

** Μὲς ἔλεγε μία φτωχὴ γυναῖκα τοῦ λαοῦ, ὅτι ὁσάκις παρεκάλεσε τὸν σπιτονοικοκύρη τῆς νὰ διορθώσῃ ἑλλείψεις ὑγιεινῆς, ἐδέχθη τὴν σκαλιὰ ἀπάντησιν: Φεύγα, ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ.

** Ὁ κύριος αὐτὸς ὑπενόει, ὅτι ὑπάρχουν ἄλλα κτήνη νὰ ἔλθουν νὰ κατοικήσουν ἀγογύστως.

** Ἀλλὰ τὸ Κράτος ὀφείλει ἐπὶ τέλους νὰ ἐπέμβῃ εἰς αὐτάς τὰς ἀυθαιρεσίας, ν' ἀπογο-

ρεύσῃ τὸ κακότεγον καὶ καταστρεπτικὸν καὶ ἀτελὲς ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς σπίτι καὶ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν διαρρυθμισιν τῆς ὑπαρχούσης κατοικίας. Τὸ Κράτος ἔχει ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύῃ τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν.

** Ἐφέτος ἀκόμη καὶ τὰ ἐνοίκια εἶνε ὑψωμένα. Τὴν κερδοσκοπίαν αὐτὴν θὰ τὴν ἐξουδετέρωνε μία καλὴ ἐταιρία, ἡ ὁποία θ' ἀνελάμβανε νὰ κτίσῃ εὐθηνὰ σπίτια διὰ τὸν λαόν.

** Ἡ Ἰταλικὴ μπάντα τοῦ Φαλήρου ἔχει φανατικούς ἀκροατάς.

** Παίζει καλὰ κάθε εἶδος μουσικῆν, κλασικῆν, νεωτέραν, ἐλαφρὰν.

** Ἡ κορνέτα τῆς μαγεύει τὸν κόσμον. Ὀλίγον καὶ θὰ ἠδύνατο ν' ἀντηχήσῃ ὡς ἡ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ.

** Ἡ μπάντα αὐτὴ εἶνε ὀργανωμένη ὑπὸ αὐστηροῦς ὄρους πειθαρχίας. Οἱ ἄνδρες τῆς ἐργάζονται ἀκαταπαύστως τὸ πρῶτὸ γυμναζόμενοι καὶ τὸ ἀπόγευμα μέχρι τοῦ μεσονυκτίου παίζοντες.

** Εἶνε ὅλοι τίμιοι ἐργάται καὶ δίδουν διὰ τῆς ζωῆς των ἓνα παράδειγμα ζῆλον σεβασμοῦ.

** Ζοῦν λιτώτατα καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἡμερησίας ἀμοιβῆς των, ἡ ὁποία δὲν ὑπερβαίνει τὰς β δρ. παραδίδουν εἰς τὸν ἀρχιμουσικόν των, ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ τὰς οἰκονομίας των με τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα των.

** Κυριολεκτικῶς εἶγεν ἀναστατωθῆ ἡ φιλολογικὴ νεότης στὸ Παρίσι με τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου πρίγκηπος τῶν ποιητῶν κ. Παύλου Φόρ.

** Τέσσαρα πέντε περιοδικὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ «Φάλαγξ» καὶ οἱ «Λύκοι» εἶγον ἀπευθύνει τὰς προσκλήσεις πρὸς τοὺς ψηφοφόρους ὑποδεικνύοντες καὶ τοὺς ἐκλεξιμους των.

** Συμπόσια τιμητικὰ ἐπηκολούθησαν, τὰ ὁποία ὅλα ὑπερέβη διὰ τὴν ζωηρότητά των τὸ δοθὲν εἰς τὸ Λούνα - Πάρκ.

** Τί γίνεται ἡ ψηφοφορία διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἰδικοῦ μας πρίγκηπος;

** Ἐλέγθη, ὅτι: προετοιμάζονται καὶ ἐδῶ ἀνάλογα γέυματα, οὐχὶ κατὰ ὁμάδας ὁμοφρονούντων ποιητῶν, ἀλλὰ κατὰ ὄριον ἡλικίας ἐπὶ τὸ στρατιωτικώτερον.

** Θὰ ἀποκλεισθῶν οἱ ἄνω τῶν 25 γεγονότες.

** Κέτρον τῶν συεννοήσεων τὸ καφενεῖον «Νέον Κέντρον».

** Μὲ ὠραῖον τριχρωμικὸν ἐξώφυλλον ἐτελεσθὲν ἐν Γερμανίᾳ καὶ παριστῶν εἰκόνα τοῦ Παπαδιαμάντη ἐξεδόθησαν παρὰ τοῦ κ. Ἡλίου Δικαίου τὰ «Πασχαλικά διηγήματα» τοῦ αἰμνήστου συγγραφέως.

** Τὸ κείμενον κοσμοῦν εἰκόνες τοῦ ζωγράφου κ. Φρίξου Ἀριστέως,

Διευθυντῆς τοῦ «Καλλιτέχνου»: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

Ἀθήναι, Τυπ. Ἑστία· Μάισονε καὶ Καργαδούρη—9121

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ,,

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1902

ΤΣΙΜΕΝΤΟ ἠγγυημένης ἐξαιρέτου ποιότητος, ἀνώτερον τῶν πλείστων ὁμωνύμων καὶ ἐφάμιλλον τῶν ἀρίστων Ἐυρωπαϊκῶν προϊόντων, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀναγνωρισθὲν παρὰ: Τῆς Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων. — Τῶν Ὑπουργείων Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν. — Τῆς Σχολῆς τῆς γεφυροποιίας καὶ ὁδοποιίας τῶν Παρισίων. Τῆς ἀνωτέρας Πολυτεχνικῆς Σχολῆς Βερολίνου καὶ Βιέννης. — Τῆς Ἐταιρίας τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων.

Τῆς Διμερικῆς Ἐπιτροπῆς Πειραιῶς. — Τῆς Ἀγγλικῆς Ἐταιρίας Ἀσφαλοστρώσεως τῶν Ἀθηναϊκῶν ὁδῶν κ.λ.π., ὧν πάντων τὰ πιστοποιητικὰ μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω.

Τὸ ὅτι ἡ ποιότης τοῦ Ἑλληνικοῦ τσιμέντου **Τιτάν** εἶναι ἐφάμιλλον τῶν ἀρίστων Ἐυρωπαϊκῶν τσιμῆτων ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὁσμῆς αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ἄλλως τε ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ εἰς σπονδαῖα, οἰκοδομικά, ὑδραυλικά καὶ ἐκ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιάματος (Beton armé) ἔργα ὡς καὶ ἡ ἀπυράμιλλον στερεότης τῶν κατασκευαζομένων ἐξ αὐτοῦ μωσαϊκῶν πλακῶν εἶναι ἐγγύησις τῆς ἀρίστης ποιότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ τσιμέντου **Τιτάν**.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ὁδὸς Σταδίου 33. — Ἀριθ. τηλεφ 426.

Διὰ δείγματα, τιμὰς,

παραγγελίας καὶ πᾶσαν ἄλλην πληροφορίαν, ἀπευθυντέον εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις Γραφεῖα.

Μ. Δ. ΝΙΚΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ

Ἐπί μακρὸν ὑπηρετήσας ὡς βοηθὸς ἐν ταῖς κλινικαῖς τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου, ἐπὶ τριετίῳ παρακολούθησας τὰ μεγαλύτερα ἑνταῖθα νοσοκομεία, δέχεται ἐν τῷ Γραφείῳ του

194 LEXINGTON AVE.

Corn. 32nd St. New York.

κατὰ τὰς ὥρας 9—11 π. μ., 2—3 μ. μ. καὶ 6—7 μ. μ. Τὰς Κυριακὰς 9—11 π. μ.

Telephone 4775 Madison

ΔΗΜ. Η. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΑΤΡΟΣ ΕΙΔΙΚΟΣ

Παθήσεων ὠτων, ρινός, λάρυγγος καὶ διαταραχῶν φωνῆς καὶ λαλιᾶς ἐκπαιδευθεὶς ἐπὶ τετραετίαν

ἐν **ΒΙΕΝΝῃ** καὶ **ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ**

ΔΕΧΕΤΑΙ

ΕΝ **ΑΘΗΝΑΙΣ**

*Ὀδὸς Ἀγ. Κωνσταντίνου 5^α (Ὁμόνοια)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. Κ.

ΥΔΡΟΛΗΠΤΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκτελουμένων κατ' αὐτὰς εἰς τινα σημεῖα τοῦ Ἀδριανείου ὑδραγωγείου ἐργασιῶν καθαρισμοῦ καὶ ἐπισκευῆς αὐτοῦ, παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. ὑδροληπταὶ οἱ τε ἐκ τῶν Δεξαμενῶν Λυκαβητοῦ καὶ οἱ ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ὑδραγωγείου ἀρδευόμενοι, ὅπως ἐπιστῶσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς κατασλώσεως τοῦ ὕδατος, καθόσον, λόγῳ τῶν ἐργασιῶν, ἡ ἐκ τοῦ ὑδραγωγείου παροχὴ εἶναι μικροτέρας διαρκείας. ἔξ ἧς θὰ προκύψῃ καὶ μικρὰ ἀνωμαλία καὶ ὡς πρὸς τὰς ὥρας τῆς διανομῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰανουαρίου 1912.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑδραυλικοῦ Τμήματος

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς καπνιστὰς
ΚΑΠΝΑ καὶ **ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ**

"ΙΔΕΑΛ,"

Ν. ΣΤΑΜΟΥΛΗ

52 Ὀδὸς Πανεπιστημίου (Χαντζία) καὶ ἔναντι τοῦ ἠλεκτρικοῦ σταθμοῦ Πειραιῶς—Ἀθηνῶν (Ὁμόνοια).

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟΙ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΑΙ

34—ὈΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—34

ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ

ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τόκοι καταθέσεων πρὸς 4 1/4 %

εἰς πρώτην ζήτησιν

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ 2.000.000

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — Ὀδὸς Σταδίου 33.

Τὰ χημικὰ λιπάσματα ἀνδάνουν εἰς βηρικές καλλιέργειας τὴν ἀπόδοσιν τοῦ σίτου, τῆς ἐλαίας, τῆς ἀμύλου, τοῦ κωνοῦ κ.τ.λ. συνήδως κατὰ 50%.

Εἰς ωοιστικὰς καλλιέργειας ἐσπεριδοειδῶν, λαχανικὰ κ.τ.λ. ὁλλγάκις διαλασιάζουν τὴν ἐσοδείαν.

Εἰς τομάταν, μωστάνια κ.τ.λ. ἐπιταχύνουν τὴν ὀρίμανσιν κατὰ 15 ἡμέρας. Εἰς κωνόφυτα ἐπιταχύνουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκτὸς σπορείων φυτῶν κατὰ 15 ἡμέρας.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΣ

Ἐπὶ ἐκάστου σάκκου γράφεται ἐγγυημένη ὑπεριεκτικότητα καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως.

Ο Κ. Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
 Ιατρός τῶν δερματικῶν καὶ μεταδοτικῶν νόσων, ἐπὶ αὐτοεπιπέδου σκωδῆσας ἐν Παρισίοις, δέχεται ἐν τῇ ἐπιπέδου ὁδοῦ Βερνάρδου 2 οἰκίᾳ του (Πλατεία Κάνιγγος) 9-11 π. μ. καὶ 4-6 π. μ. Ἐφαρμόζει ἀκτίνες Ραϊνγκεν, ὑψίωστικα ρεύματα, ἡλεκτρολύσεις κτλ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ
 ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΚΙΟΛΜΑΝ
 ΓΡΑΦΕΙΑ
 ΑΘΗΝΑΙ.— Πλατεία Συντάγματος.

Παγκόσμια εισιτήρια διὰ ταξείδια ἀνά τὴν ὑψηλὴν — Δίδονται πληροφορίαι καὶ καθορίζονται σχέδια ταξιδίων δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἀπαλλάσσεται ὁ ταξιδιωτὴς παντὸς περιουτοῦ κόπου καὶ ἐξόδου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Λ. Γ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ
 LIVRES D'OCCASION
 ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1889
 ΑΘΗΝΑΙ.— Ὀδὸς Σταδίου 34
 "Ὅλα σας τὰ βιβλία, ἐπιστημονικὰ καὶ μὴ, θὰ εὗρητε καινοουργῆ καὶ μεταχειρισμένα εὐθηνά. Κατάλογος ἀποστέλλεται δωρεάν. Ἀγοράζονται βιβλία καὶ βιβλιοθήκαι.

ΔΡΑΓΩΝΑΣ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΚΑΠΕΛΛΑ
ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Η ΚΑΘΕ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΗ ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΦΥΣΙΓΓΙΑ ΑΡΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΟΣΜΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ
Α. ΣΑΚΑΛΗ
 ΑΘΗΝΑΙ.— ΟΔΟΣ ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 36.— ΑΘΗΝΑΙ
 Διαλύετε τὸ περιεχόμενον ἐκάστου φυσιγγίου εἰς 1/2—3/4 λίτρας καθαροῦ οἶνουπνεύματος, προσθέτετε 1/2 λίτραν ὕδατος καὶ ἔχετε τὴν κολώνιαν σας, τὸ ἀντιπιτυριώδες σας καὶ παντὸς εἶδους ἀρώματα violette, reseda, muguet, Akakia, rose κτλ.
 Μὲ 2 μόνον δραχ. ἔχετε μίαν ὁκάν κολώνιαν. Δι' ὅλα τὰ εἶδη τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγωγισμοῦ. Πληροφορίαι καὶ τιμοκατάλογοι διὰ τὴν χονδρικὴν πώλησιν παρὰ τῷ κ. Α. Σακαλῆ.

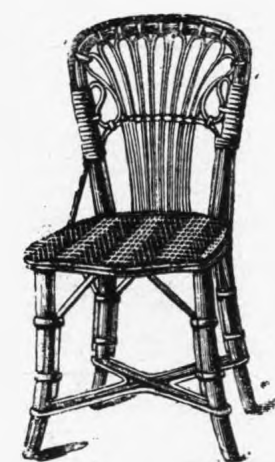
ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ
 ΙΑΤΡΟΣ
 ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ
 Ὡραι Γραφείου: Ἀπὸ 9-11 π. μ. 2-4 π. μ. καὶ 6-7 τὸ ἑσπέρας.
 Τὰς Κυριακὰς 9-12 π. μ.
 212 Second Ave., μεταξὺ 12ης καὶ 13ης ὁδοῦ, New York.
 Τηλέφωνον 4802 Orchard.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ
 ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
 Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.
ΤΜΗΜΑ ΕΣΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
 διὰ θεραπείας καὶ ἐγχειρίσεις ὄλων τῶν ὀφθαλμικῶν νοσημάτων.
 ΑΘΗΝΑΙ.— ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΣ 20

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΗΣ ΠΛΕΚΤΩΝ ΕΠΙΠΛΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 16 * Ἀριθ. Τηλεφ. 374

SALON ἀπὸ 8 τεμάχια ἤτοι:
 2 πολυθρόνες
 2 καρέκλες
 1 καναπές
 1 τραπέζι
 2 καρεκλάκια ποδῶν
 ΑΠΟ ΔΡΧ. 75 ΚΑΙ ΑΝΩ

ὍΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΛΕΚΤΩΝ ΚΑΛΑΘΙΩΝ
 ΕΚΔΡΟΜΩΝ
 ΣΧΟΛΕΙΩΝ
 ΛΟΥΤΡΩΝ
 ΚΕΝΤΗΜΑΤΩΝ
 ΑΝΘΕΩΝ
 ΦΡΟΥΤΩΝ
 ΑΠΛΥΤΩΝ
 ΑΧΡΗΣΤΩΝ
ΕΙΔΩΝ
ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ
ΠΛΕΚΤΩΝ

ΚΑΡΕΚΛΑΙΑ
 ΠΟΛΥΘΡΩΝΑΙΑ
 ΚΑΝΑΠΕΔΕΣ
 ΤΡΑΠΕΖΙΑ
 ΖΑΡΔΙΝΙΕΡΑΙΑ
 CHAISES - LONQUES
 PORTE - PARAPLUIES
 ΚΟΥΝΙΣΤΕΣ - TABOURETS

ΤΙΝΑΚΤΗΡΕΣ
 ΚΑΙ ΠΑΝ ΕΙΔΟΣ
 ΚΑΛΑΘΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΕΝ ΕΤΕΙ 1910

ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΠΛΕΚΤΑ ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΙΑ
ΕΙΣ 35.000 ΣΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ
 Διὰ σαλόνια, κήπους, εισόδους, ταράτσαις, σέραις, γραφεῖα, αἰθούσας ἀναμονῆς, Ξενοδοχεῖα, Καφενεῖα, Ζαχαροπλαστεῖα κ.τ.λ.

Η ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΕΡΙΚΑ
 ἀπὸ ἀλουμίνιου μετὰ τῆς θήκης κοιλὰ 3, Δρχ. 330, ἀντίγραφα 10, δύο χρώματα
ΑΔΕΞ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ
 ΣΤΑΔΙΟΥ - ΚΟΡΑΗ

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ
 ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΩΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΚΗΝΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗΣ
 Λευκίνη (Βαρεκίνα) ἡ ὁκὰ λ. 20
 " " " 100 ὁκ. δραχ. 15
 Ἄνθονερρον ἡ ὁκὰ δραχ. 2
 Ροδόνηρον (eau de roses) ἡ ὁκὰ δραχ. 2
 Τσιρότον 100 πήχεις δραχ. 15
 Σοκολάτα Καθαρικὴ τὸ κυτίον λεπτὰ 40.
 Σύριγγες, Θερμόμετρα, Κλύσματα, Φθειροφθόρον.
 Ἐλαστικοὶ Κηλεπίδαμοι ΚΗΛΗΣ ἑκαστος δραχ. 10.
 Παναικονον ἡ φιάλη λεπτὰ 40.
 Ὀδοντοπάστα τὸ σωληνάριον λεπτὰ 50.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

„ΜΟΥΣΙΚΗ“

ΑΘΗΝΑΙ — 13-15 Στοά Ἀρσακείου — ΑΘΗΝΑΙ

Ὅλαι αἰ νεότεραι συνθέσεις τῶν Ἑλλήνων μουσικῶν, ἦτοι Σαμάρα, Λαυράγκα, Σακελλαρίδου, Λαμπελέτ, Ροδίου, Κοκκίνου, Ξανθοπούλου, Κάισαρη, Ρεμαντᾶ, Γκρέκ κ.λπ.

Μέγας πλούτος Εὐρωπαϊκῶν ἐκδόσεων.

Ὅλα τὰ μελοδράματα Γαλλιστί, Γερμανιστί καὶ Ἰταλιστί.

Πλήρης κλασικὴ μουσικὴ ὄλων τῶν ἐκδόσεων δι' ὅλα τὰ ὄργανα.

Δανειστικὴ βιβλιοθήκη.

Ὅργανα καὶ ἐξαρτήματα αὐτῶν μὲ μηνιαίας δόσεις.

Πιάνα διὰ πώλησιν καὶ ἐνοικίαισιν. — *Εἰδικὸν τμήμα παραγγελιῶν.*

ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ & ΜΑΚΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια.

Τροποποιηθεῖσας τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ ἐπὶ προθεσμίᾳ, δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῆς Κεντρικῆς Καταστάματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτοῖς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ὄψει ἢ ἐν ὀρισμένη προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ :

1 ¹/₂ τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10,000, πέρα τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος μέχρι 50,000 δραχμῶν πέρα δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς ¹/₂ τοῖς ¹/₁₀. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεχταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδόμενον τῇ καταθέτῃ βιβλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν. — 2 τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ *ἕξ* μηνῶν τοῦλάχιστον. — 2 ¹/₂ τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ *ἑν* ἔτος τοῦλάχιστον. — 3 τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ *δύο* ἔτη τοῦλάχιστον. — 3 ¹/₂ τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ *τέσσαρα* ἔτη τοῦλάχιστον. — 4 τοῖς ¹/₁₀ κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ *πέντε* ἔτη τοῦλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσόν.

Δέχεται ἔτι ἐντόκους καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἦτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν ὀρισμένη προθεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ :

1 ¹ / ₂ τοῖς ¹ / ₁₀ κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν τοῦλάχιστον	6 μηνῶν τοῦλάχιστον
2 ¹ / ₂ » ¹ / ₁₀ » » » » » 1 ἔτους »	1 ἔτους »
2 ¹ / ₃ » ¹ / ₁₀ » » » » » 2 ἐτῶν »	2 ἐτῶν »
3 » ¹ / ₁₀ » » » » » 4 ἐτῶν »	4 ἐτῶν »
4 » ¹ / ₁₀ » » » » » 5 ἐτῶν »	5 ἐτῶν »

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται παρὰ τῆς Κεντρικῆς καταστάματι καὶ τῇ αἰτίσει τοῦ καταθέτου παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἢ κατάθεσις.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΛΑΣΤΙΚΟΥΦΑΝΤΟΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΡΩ.

Δ. ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΟΙ

ΙΔΙΟΥ ΣΗΜΕΡΟΝ
Η ΣΕΣΤΗΡΙΑ

ΤΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
ΕΚ ΚΗΛΗΣ

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ
ΟΙΚΟΣ ΥΓΙΕΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΣ
ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΙ
ΤΗΣ ΥΦΗΛΙΟΥ

ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 5
Δ. ΣΤΡΑΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 16

Ἄριθ. Τηλεφ. 374

ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΒΟΛΒΟΙ

ΑΝΘΗ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ STERILISEES

ΑΝΘΟΔΕΣΜΑΙ, ΚΑΝΙΣΤΡΑ ΔΙΑ ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΙ

ΣΤΟΛΙΣΜΟΙ οἰκῶν, αἰθουσῶν, τραπεζῶν κ.λπ. Διὰ ΓΑΜΟΥΣ, ΕΟΡΤΑΣ, ΚΗΔΕΙΑΣ

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΑΝΘΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΖΑΡΔΙΝΙΕΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΝΩΝ, ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ

“ Η ΔΑΝΑΤΟΝΗ ”
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΖΩΗΣ
ΕΑΡΑ ΠΛ. ΔΟΗΜΑΤΩΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ - ΔΡΑΧΜ.
2,000,000.